

Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State  
Postbus 20019  
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

## AANTEKENEN

Deurne, 14 november 2018

**Onze ref:** 20170562 Windpark Greenport Venlo / PIP

**Uw ref.:**

**Behandelaar:** Ruud Verkoijen

**E-mail direct:** r.verkoijen@gca.nl

Edelachtbare heer, mevrouw,

Cliënten,

1. P.A.M. Verhoeven, Duindoornstraat 25, 5925 BD Blerick;
2. De heer P. Jacobs en mevrouw L. Nooten, Mahoniestraat 4, 5925 HC Blerick;
3. M. Gielen, Huiskampweg 31, 5927 NN Boekend;
4. J.M. Verstappen, Mimosastraat 26, 5925 GR Blerick;
5. G.E.M. Huberts, Geliskensdijkweg 17, 5927 NG Boekend;
6. Mevrouw A.A. Kleuskens, Heesterstraat 22, 5925 HP Blerick;
7. G.Erprath, Aan de Wassum 59, 5925 HA Blerick;
8. De heer en mevrouw Van Bergen, Everlo 20, 5925 HB Blerick;
9. De heer P. van Klinken, Geliskensdijkweg 29, 5927 NG Boekend;
10. De heer en mevrouw Natar, Violierstraat 49 5925 HG Blerick;
11. De heer R. Fica, Klingerbergsingel 36, 5925 AC Blerick;
12. N. van Hoppe, Mahoniestraat 35, 5925 HD Blerick;
13. De heer M. Knapen, Mahoniestraat 8, 5925 HC Blerick;
14. De heer M. Lenders, Egerbosweg 233, 5927 NM Boekend;
15. De heer en mevrouw Backus, Seringenstraat 52, 5925 EM Blerick;
16. P. Hendriks, Klingerbergsingel 189, 5925 AH Blerick;
17. De heer G.N.M. Godding, Aan de Wassum 33, 5925 HA Blerick;
18. De heer en mevrouw Niersmann, Framboosstraat 51, 5925 HJ Blerick;
19. J.A.G. van der Linden, Geliskensdijkweg 24, 5927 NG Boekend;
20. J.A.T. van den Aarssen en W.R. Cogar, Heymansstraat 178, 5927 NT Boekend;
21. A.H.J.M. Sanders, Boksdooornstraat 6, 5922 EJ Blerick;

22. De heer en mevrouw Voogt, Violierstraat 9, 5925 HG Blerick;
23. L.P.H. van Megen, Heymansstraat 154, 5927 NT Boekend;
24. De heer P. Janssen, Nellenweg 16, 5927 PN Boekend;
25. J.A.H. Lenders, Buelterstraat 100 5927 NL Boekend;
26. W.A.E. Lenders-Peeters, Buelterstraat 98, 5927 NL Boekend;
27. De heer en mevrouw Janssen, Kockerseweg 40, 5927 PG Boekend;
28. N. Franssen, Klingerbergsingel 93, 5925 AG Blerick;
29. M.G. van den Homberg, Sitterskampweg 80, 5927 NK Boekend;
30. A.J.M. Verkoelen, Sitterskampweg 185, 5927 NK Boekend;
31. J.G.A. Berden, Grote Koelbroekweg 30, 5927 NH Blerick;
32. R.H.H. Huys, Kockerseweg 47 5927 PE Boekend;
33. R.P.J.C. Gubbels, Noordervaartweg 5, 5927 PK Boekend;
34. De heer en mevrouw Van den Heuvel, Kockerseweg 73, 5927 PE Boekend;
35. R.H.M. Vos, Aan de Wassum 12, 5925 HA Blerick;
36. De heer J. Theelen, Framboosstraat 31, 5925 HJ Blerick;
37. De heer en mevrouw Argante, Kockerseweg 56, 5927 PH Boekend;
38. De heer J. van der Stegen, Heesterstraat 2, 5925 HP Blerick;
39. De heer R. Verkoelen en mevrouw W. Velmans, Jacob Catsstraat 43, 5921XC Blerick(ccliënten hebben een optie op een bouwlocatie in de Boekend);
40. De heer B. Fermont, Framboosstraat 33, 5925HJ Blerick;
41. De heer G.E.M. Huberts, Geliskensdijkweg 17 , 5927 NG Venlo;
42. De heer P.G.M. Hendrix, Heesterstraat 24, 5925 HP Venlo;
43. De heer A. Peelen, Heierhoevenweg 8, 5928 RN Venlo en
44. De heer T. en mevrouw H. Verstegen, Heierkerkweg 7, 5928 RM Venlo

tekenen beroep aan tegen de besluiten van 28 september 2018 van Provinciale Staten van Limburg en Gedeputeerde Staten van Limburg waarbij het provinciaal inpassingsplan 'Windpark Greenport Venlo' gewijzigd is vastgesteld en Gedeputeerde Staten van Limburg de omgevings-vergunning hebben verleend ten behoeve van de realisering van negen windturbines en een inkoop- en onderstation op Windpark Greenport Venlo.

Op dit beroep is de Crisis- en herstelwet van toepassing.

Bij dit beroepschrift treft u eveneens een beroepschrift aan dat door de Actiegroep windturbines Blerick is opgesteld. De inhoud van dat beroepschrift maakt ook onderdeel uit van dit beroepschrift en dient u als hier herhaald en ingelast te beschouwen.

### Ontvankelijkheid

De bestreden besluiten zijn vanaf donderdag 4 oktober 2018 ter inzage gelegd. Gedurende zes weken,, derhalve tot en met woensdag 14 november 2018, kan beroep worden ingesteld. In de publicatie staat vermeld dat er tot en met donderdag 15 november 2018 beroep kan worden ingesteld. Dit beroepschrift wordt derhalve tijdig ingediend.

### Overlegging stukken

Eiser overlegt hierbij:

- een afschrift van de in beroep bestreden besluiten van 28 september 2018 (**bijlage 1 en 2**)
- een afschrift van de ingediende zienswijze zonder bijlagen (**bijlage 3**)
- een afschrift van de publicatie (**bijlage 4**)
- Geluidsrapport van Peutz (OA 15935-2-NO 1) van 24 oktober 2017 (**bijlage 5**);
- Rapport van Peutz ten aanzien van (externe) veiligheid (OA 15935-1-001 1) van 24 oktober 2017 (**bijlage 6**);
- Rapport van Peutz (6-2-2018) (**bijlage 7**);
- Rapport van Peutz (27-2-2018) (**bijlage 8**)
- Medisch contact d.d. 22 maart 2018, Windmolens maken wel degelijk ziek (**bijlage 9**);
- Artikel uit HARTBRUG magazine Jaargang 41, Nummer 2 April 2018 (**bijlage 10**);
- Rapport “Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch große Windkraftanlagen” 24-3-2016 (**bijlage 11**).
- brief van 20 februari 2018 van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg (**bijlage 12**);
- Besluit van de provincie Limburg van 13 december 2016 (kenmerkt 2016/99359 en 99362) (**bijlage 13**);
- Quick scan Witteveen + Bos d.d. 13 november 2018 (**bijlage 14**);
- Beroepschrift Actiegroep windturbines Blerick (**bijlage 15**).

### Geen toevoeging

Eisers procederen niet op basis van een toevoeging.

**Beroepsgronden****1. Vooringenomenheid**

Cliënten zijn van mening dat het besluit in strijd met artikel 2:4, eerste lid van de Awb tot stand is gekomen. Ingevolge dit artikel vervult het bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid. Ingevolge het tweede lid waakt het bestuursorgaan ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

Het tweede lid van het artikel strekt ertoe om de burger een waarborg te bieden voor naleving van de in de in het eerste lid neergelegde norm. Daartoe wordt, niet aan de in de bepaling bedoelde personen individueel, maar aan het tot besluiten bevoegd bestuursorgaan, een zorgplicht opgelegd die in elk geval inhoudt dat door het orgaan wordt voorkomen dat de besluitvorming niet meer voldoet aan de in het eerste lid neergelegde norm.

De reden waarom wordt gesteld dat besluitvorming niet zonder vooringenomenheid heeft plaatsgevonden, is gelegen in het feit dat de provincie Limburg aandeelhouder is van de ontwikkelaar. De initiatiefnemer van dit project is Etriplus B.V.. Volgens de website van Etriplus B.V. bestaat deze B.V. uit vijf aandeelhouders:



[Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo](#). Dit ontwikkelbedrijf heeft als eigenaren: Horst aan de Maas, Venray, Venlo en de provincie Limburg. De belangrijkste kerntaken van het bedrijf zijn het (her)ontwikkelen, realiseren, uitgeven en beheren van percelen. Duurzaamheid en innovatie zijn hierbij leidende principes.



[Alliander](#). Door het aanleggen en onderhouden van energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland.



[ARCADIS Nederland](#). ARCADIS is wereldwijd toonaangevend als ontwerp- en adviesbureau voor de natuurlijke en de gebouwde omgeving. ARCADIS bedenkt duurzame oplossingen en levert hiervoor ontwerp-, advies-, ingenieurs-, project- en managementdiensten.



[Greenchoice](#). Greenchoice helpt de energievoorziening in Nederland duurzaam te maken. Greenchoice is een energiemaatschappij die uitsluitend duurzame energie levert. Daarnaast stimuleert Greenchoice zijn klanten om energie te besparen en zelf energie op te wekken.



[Ekwadraat](#). Ekwadraat initieert, ontwikkelt en begeleidt projecten op het gebied van duurzame energie en energiebesparing.

Uit deze informatie blijkt dus dat de provincie Limburg behoort tot het ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en dat het ontwikkelbedrijf Greenport Venlo aandeelhouder is van Etripus.

De provincie Limburg heeft derhalve een rechtstreeks belang bij deze plannen en bij de besluitvorming en derhalve kan er geen sprake zijn van besluitvorming zonder vooringenomenheid. Immers, het niet vaststellen van het provinciaal inpassingsplan en het niet verlenen van de omgevingsvergunningen heeft directe gevolgen voor de opbrengsten die de provincie Limburg zelf uit het plan wil genereren. Vanwege het feit dat de provincie Limburg mede-aandeelhouder is van dit project heeft dit ook tot gevolg dat er bij het bestuursorgaan geen enkele bereidheid bestaat om het plan in afgeslankte vorm door te laten gaan. Mijn cliënten hebben nooit aangegeven dat ze pertinent tegen het plaatsen van windturbines zijn maar dan alleen binnen de vastgestelde voorkeursgebieden en, voorzover geplaatst binnen de voorkeursgebieden, met een adequate compensatieregeling.

Dat het bestuursorgaan het besluit niet zonder vooringenomenheid heeft genomen, blijkt ook uit de brief van 20 februari 2018 van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg aan de gemeenteraad van Venlo waarin het volgende staat vermeld:

provincie limburg



Wanneer het windpark er niet komt en de voorbereidingskosten feitelijk verdampen, dan betekent dat voor het Ontwikkelbedrijf, en daarmee de aandeelhouders Horst aan de Maas, Venio, Venray en Provincie, direct (via het eigen aandeel) en indirect (via de deelneming in EtriPlus) een substantieel verlies. Voor Venlo zou het eventueel niet doorgaan van het project bovendien betekenen dat ook een substantieel bedrag aan bouwleges niet kunnen worden geïncasseerd.

In die brief wordt dus onomwonden gesteld dat er sprake is van een direct én indirect substantieel financieel verlies voor de provincie Limburg als het project niet doorgaat. In de zienswijzenota wordt gesteld dat er niet is aangetoond dat er met vooringenomenheid een besluit is genomen. De brief van 20 februari 2018 kan echter niet op een andere manier worden uitgelegd en derhalve staat vast dat in strijd met artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht is gehandeld.

## **2. Onjuiste uitleg van de Elektriciteitswet 1998**

Het bestuursorgaan heeft in de publicatie over het coördinatiebesluit aangegeven dat ze, omdat Etriplus B.V. zich tot hun heeft gewend met het verzoek om voor onderhavige locatie een inpassingsplanprocedure te starten, op grond van de Elektriciteitswet 1998 gehouden is om een inpassingsplan in procedure te brengen. Dat is een onjuiste uitleg van de Elektriciteitswet.

Artikel 9e eerste en tweede lid van de Elektriciteitswet 1998 luiden als volgt:

1. Provinciale staten zijn bevoegd voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van ten minste 5 maar niet meer dan 100 MW, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen. De gemeenteraad is voor de duur van tien jaren na de vaststelling van het inpassingsplan niet bevoegd voor die gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

2. Provinciale staten geven in ieder geval toepassing aan de bevoegdheid op grond van het eerste lid indien een producent een voornemen tot de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie als bedoeld in het eerste lid schriftelijk bij hen heeft gemeld en de betrokken gemeente een aanvraag van die producent tot vaststelling dan wel wijziging van een bestemmingplan ten behoeve van de realisatie van dat voornemen heeft afgewezen. Voor het doen van de melding en de daarbij te verstrekken gegevens kunnen provinciale staten een formulier vaststellen.

Het bestuursorgaan trekt uit het tweede lid van voornoemde bepaling van de Elektriciteitswet 1998 de conclusie dat ze gehouden zijn om een inpassingsplan in procedure te brengen. Dat is echter een onjuiste uitleg van die bepaling.

Een belangrijke zinsnede van die bepaling is de volgende: "...de betrokken gemeente een aanvraag van die producent tot vaststelling dan wel wijziging van een bestemmingplan ten behoeve van de realisatie van dat voornemen heeft afgewezen."

Als dus een aanvraag om een bestemmingsplan is afgewezen, dan dient toepassing te worden gegeven aan de bevoegdheid om een inpassingsplan vast te stellen.

In onderhavige situatie is er echter geen sprake van een afgewezen aanvraag. Dat zou zich voor hebben gedaan als de gemeenteraad had geweigerd om een bestemmingsplan in procedure te brengen maar dat is niet het geval. Er is immers een bestemmingsplan in procedure gebracht maar daar heeft de gemeenteraad uiteindelijk negatief op beslist. Kortom, de aanvraag is niet afgewezen maar in procedure gebracht waarop vervolgens door de gemeenteraad een besluit over is genomen.

Dit is ook logisch omdat er een democratisch besluit is genomen door het bevoegd orgaan. Immers, de bevoegdheid was door Provinciale Staten overgedragen aan de gemeenteraad van Venlo. Daarmee is er dus een besluit genomen op de aanvraag. De aanvraag is in behandeling genomen. Er heeft een ontwerp-besluit ter inzage gelegen en uiteindelijk is besloten om het bestemmingsplan niet vast te stellen en de omgevingsvergunning te weigeren. Daarmee is de aanvraag niet afgewezen maar een negatief besluit op een aanvraag genomen.

Het betreffende artikel kan wel worden ingeroepen op het moment dat een gemeente, zoals bijvoorbeeld Horst aan de Maas, niet bereid is om het verzoek, tot het vaststellen van het bestemmingsplan, in procedure te brengen omdat ze geen windturbines binnen de

grenzen van hun gemeente wensen. Dan wordt de aanvraag afgewezen en geldt lid 2 van artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998.

Verder is er een tweede reden waarom deze bepaling niet kan worden ingeroepen. Artikel 9e van de Elektriciteitswet bepaalt dat het verzoek moet worden gedaan door een producent. Een producent is, volgens de begripsbepalingen van de Elektriciteitswet, een organisatorische eenheid die zich bezighoudt met het opwekken van elektriciteit. Het verzoek op grond van artikel 9e is gedaan door Etriplus B.V. maar Etriplus B.V. is geen producent in de zin van de Elektriciteitswet omdat Etriplus B.V. zelf geen energie opwekt maar slechts ontwikkelaar is. Op de website van Etriplus B.V. vinden we de volgende tekst:

## Over Etriplus

Etriplus is het energieontwikkelbedrijf voor Greenport Venlo; de bedrijventerreinen voor handel, logistiek, agro en voeding ten noordwesten van Venlo. Etriplus helpt bedrijven en andere organisaties in dit gebied hun energievoorziening duurzaam te maken. Dat doen we door met bedrijven energieconcepten te ontwikkelen, deze met elkaar te verbinden en vernieuwende oplossingen aan te dragen.

Etriplus B.V. is dus een ontwikkelaar en geen producent. Ter vergelijking met een bouwplan is Etriplus B.V. derhalve de projectontwikkelaar en de aannemer de energieproducent.

Kortom, artikel 9e van de Elektriciteitswet kan niet worden gebruikt om de inzet van het Provinciaal inpassingplan te rechtvaardigen.

### **3. Herhaalde aanvraag zonder nieuwe feiten en omstandigheden**

Op 12 maart 2018 heeft de gemeenteraad van Venlo al een besluit op de aanvraag genomen. Volgens artikel 4:6, lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht, is de aanvrager van een nieuwe aanvraag, na een geheel of gedeeltelijke afwijzende beschikking, gehouden nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden te vermelden. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het "ne bis in idem-beginsel".

In dit geval is er door de gemeenteraad van Venlo een besluit genomen op de ingediende aanvraag voor 9 windturbines.

In de publicatie over het coördinatiebesluit geeft het bestuursorgaan aan:



“Het voornemen is dat het inpassingsplan qua opzet en inhoud gelijk is aan de ontwerp-bestemmingsplannen ‘Windpark Greenport Venlo, deelgebieden Zaarderheiken en Trade Port Noord’ en ‘Windpark Greenport Venlo, deelgebied Horst aan de Maas’, zoals die eerder in de resp. de gemeente Venlo en de gemeente Horst aan de Maas in procedure zijn geweest. “

Het staat dus vast dat er sprake is van een herhaalde aanvraag waarbij er geen sprake is van nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden en zijn deze ook niet door de aanvrager vermeld. Simpelweg omdat deze er niet zijn.

Nu er sprake is van een herhaalde aanvraag, had het bestuursorgaan de aanvraag af moeten wijzen met verwijzing naar het afwijzende besluit van de gemeenteraad van Venlo.

In reactie op de ingediende zienswijze wordt gesteld dat er geen sprake is van een herhaalde aanvraag omdat er niet eerder bij het provinciebestuur een aanvraag is ingediend. Het is juist dat de aanvraag nu door een ander bestuursorgaan wordt afgehandeld. Het besluit berust echter ook op de Wet ruimtelijke ordening en ziet op een gelijke aanvraag als eerder het geval was.

#### **4. Bevoegdheid ontbreekt**

De bevoegdheid om een beslissing te nemen ontbreekt omdat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid tot het nemen van een besluit over dit soort zaken aan de gemeenteraad heeft overgedragen. Immers met het besluit van 13 december 2016 (kenmerkt 2016/99359 en 99362) is besloten dat lid 1 en 2 van artikel 9f van de Elektriciteitswet 1998 niet van toepassing zijn op deze productie-installatie. Ik verwijs u hiervoor naar de ontwerp-omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders van Venlo waarin het volgende wordt opgemerkt:

**Bevoegd gezag**

Voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van ten minste 5 maar niet meer dan 100 MW, zijn Provinciale staten bevoegd gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen (artikel 9e Elektriciteitswet 1998).

In dat geval zijn Gedeputeerde Staten bevoegd gezag voor beslissingen op aanvragen ten behoeve van de aanleg of uitbreiding van die productie-installatie (artikel 9f lid 1 en lid 2 Elektriciteitswet 1998). Gedeputeerde Staten van Limburg hebben echter op 13 december 2016 (kenmerk 2016/99359 en 99392) besloten dat lid 1 en lid 2 van artikel 9f Elektriciteitswet 1998 niet van toepassing zijn op deze productie-installatie. Daarmee is, mede gelet op artikel 3.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor), de bevoegdheid voor de besluitvorming bij de gemeente Venlo komen te liggen. Volgens categorie 20.5 van onderdeel C van Bijlage I Bor is de gemeente bevoegd gezag voor inrichtingen voor het omzetten van windenergie in mechanische, elektrische of thermische energie.

Daarmee is, mede gelet op artikel 3.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor), de bevoegdheid voor de besluitvorming bij de gemeente Venlo komen te liggen. Volgens categorie 20.5 van onderdeel C van Bijlage I Bor is de gemeente bevoegd gezag voor inrichtingen voor het omzetten van windenergie in mechanische, elektrische of thermische energie. Nu het bevoegde bestuursorgaan er reeds een besluit over genomen heeft, kan een ander bestuursorgaan niet alsnog een ander besluit nemen.

Volgens de toelichting bij de Tweede nota van wijziging van de Wet ruimtelijke ordening<sup>1</sup> geldt als belangrijk uitgangspunt dat elk overheidsniveau waar een verantwoordelijkheid past en wordt aanvaard, ook de bevoegdheden moet hebben om die verantwoordelijkheid waar te maken. Dat is een van de kernredenen voor de attributie van de bestemmingsplanbevoegdheid aan gemeenten, provincies én het rijk. Elke gemeente is primair verantwoordelijk voor de goede ruimtelijke ordening op lokaal niveau.

In dit geval is de bevoegdheid en verantwoordelijkheid overgedragen én aanvaard door de gemeenteraad en die heeft daar ook een besluit over genomen. Indien Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Limburg de bevoegdheid en verantwoordelijkheid zelf had willen houden, had men deze bevoegdheid niet over moeten dragen.

Door de gemeenteraad van Venlo is op 12 maart 2018 een beslissing genomen op het in procedure gebrachte bestemmingsplan en heeft besloten om dat plan niet vast te stellen. Zoals uit het voorgaande blijkt, ligt het primaat van de ruimtelijke inrichting bij de

---

<sup>1</sup> Kamerstukken II 2003/04, 28916, 9, p. 13

gemeenteraad en is de provincie dezelfde mening toegedaan omdat ze de bevoegdheid in het kader van de Elektriciteitswet heeft overgedragen.

Tegen het besluit van de gemeenteraad van Venlo tot het niet vaststellen van het bestemmingsplan, is beroep ingesteld. Die zaak is bij u bekend onder nummer 201805792. Volgens vaste jurisprudentie<sup>2</sup> van uw Afdeling komt de gemeenteraad bij een besluit omtrent de vaststelling van een bestemmingsplan beleidsvrijheid toe. Uw Afdeling toetst dit besluit terughoudend. U zult moeten nagaan of, aan de hand van de beroepsgronden, de raad in redelijkheid heeft kunnen afzien van de vaststelling van het plan en voorts of bij het nemen van dat besluit anderszins is gehandeld in strijd met het recht.

Zoals gezegd is er al een besluit genomen en tegen dat besluit is beroep ingesteld. In het kader van die beroepsprocedure moet de vraag worden beantwoord of het bestuursorgaan, de gemeenteraad, met gebruikmaking van haar beleidsvrijheid, in overeenstemming met artikel 3.1 lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, het genomen besluit had kunnen nemen.

Gelet op de toegekende beleidsvrijheid en de daarmee verband houdende marginale toetsing door de bestuursrechter, is onze conclusie dat de gemeenteraad op juiste gronden heeft besloten om het bestemmingsplan niet vast te stellen. Indien uw Afdeling deze conclusie in de betreffende procedure deelt, dan is het in strijd met de Wet ruimtelijke ordening, vanwege het primaat van de gemeenteraad, dat Provinciale Staten alsnog de bevoegdheid toekomt om een inpassingsplan vast te stellen.

Kortom, het bestuursorgaan was niet bevoegd om een besluit te nemen en derhalve is in strijd met de Wet ruimtelijke ordening en in strijd met de Elektriciteitswet gehandeld.

##### **5. Strijdigheid met het Verdrag van Aarhus**

Op de onderhavige plannen is de Crisis- en herstelwet van toepassing. De huidige ter inzage liggende besluiten ziet op een flink aantal plannen met bijbehorende onderzoeken. Daarbij komt dat een groot deel van de effecten, bijvoorbeeld op basis van geluid, ten aanzien van windturbines nog in onderzoek zijn. De onderzoeken die ten grondslag liggen aan de besluiten zijn zeer wetenschappelijk van aard. Doordat de Crisis en herstelwet van toepassing is, is er maar een zeer beperkt tijdsperiode waarin omwonenden kunnen reageren op de plannen. De onderzoeken die ten grondslag liggen aan de plannen zijn het resultaat van jarenlang onderzoek, wetenschappelijke analyse en empirische toetsing.

---

<sup>2</sup> ABRvS 7 augustus 2013, nr. 201302176/1/R3, crematorium Boxmeer

Cliënten hebben wegens de beperkte periode om hun zienswijzen kenbaar te maken onvoldoende mogelijkheid hun positie deugdelijk te kunnen verdedigen, hetgeen strijd oplevert met het Verdrag van Aarhus alsmede het EVRM.

De zeer korte periode voor het indienen van zienswijzen en uiteindelijk beroep, gelet op de Crisis- en herstelwet, draagt er zorg voor dat burgers zich onvoldoende kunnen verdedigen tegen de voorgenomen plannen. Er bestaat een flink contrast tussen de positie van burgers en de betrokken overheden, aangezien de overheidsinstanties jarenlang doende zijn de plannen te ontwikkelen en ruimschoots de tijd hebben de plannen voor te bereiden en uit te zoeken, en burgers slechts enkele weken de tijd hebben hun rechtspositie en eigendommen te verdedigen.

De verplichting voor omwonenden om binnen zeer kort tijdsbestek te reageren op de zeer complexe plannen en onderzoeken, past niet in de grondgedachte van de Algemene wet bestuursrecht om zonder deskundige te procederen.

Dit voorgaande klemt te meer, nu uiteindelijk de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State niet alleen formele aspecten van de besluitvorming toetst, maar ook de materiele aspecten. Cliënten zijn hierdoor in een nadeliger positie gekomen, hetgeen strijd oplevert met de Europese grondbeginselen vastgelegd in het EVRM.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is enkel bevoegd te oordelen over hetgeen in het inpassingsplan en de omgevingsvergunning is omschreven en appellanten hiertoe aanvoeren in de beroepsgronden. Algemeen verbindende voorschriften, programma's en plannen, zoals de Structuurvisie, kunnen niet aan de bestuursrechter worden voorgelegd, aangezien dit geen appellabele besluiten zijn in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. In de inpassingsplanprocedures zal verwezen worden naar het planonderzoek en de achterliggende notities, plannen en algemeen verbindende voorschriften. De achterliggende stukken, waartegen bewoners geen rechtsmiddelen kunnen aanwenden, zijn wel het vertrekpunt voor uw provincie en dus ook voor de inpassingsplanprocedures. Burgers komen met hun rug tegen de muur te staan, aangezien juist in de achterliggende stukken, zoals provinciale plannen, de locatie van de windturbines staat beschreven.

Vooraf omdat tegen een algemeen verbindend voorschrift, zoals een structuurvisie, geen rechtsmiddelen open staan maar deze algemeen verbindende voorschriften wel van groot belang zijn bij een gerechtelijke toetsing, wordt in strijd met het Verdrag van Aarhus gehandeld.

## 6. Milieu-effectrapportage

Bij dit plan is een reeds bestaand milieueffectrapport gebruikt. Vanwege de door het bestuursorgaan opgestelde oplegnotitie heeft de commissie voor de milieueffectrapportage op 10 juli 2018 een advies uitgebracht en daarbij is geconcludeerd dat de milieuonderbouwing onvoldoende is voor het antwoord op de vraag waarom de provincie ervoor kiest om juist hier een park in te passen. Op twee punten is extra informatie nodig, namelijk:

- een toelichting waarom de locatie 'Greenport' vergelijkbaar, geschikter of minder geschikt is ten opzichte andere mogelijke locaties voor windparken in Limburg. Daarbij moet in ieder geval worden ingegaan op de aspecten leefomgeving, landschap, natuur en energieopbrengst en de keuze voor locaties waarmee windpark 'Greenport' wordt vergeleken moet gemotiveerd worden;
- een beschrijving van mogelijke cumulatieve milieueffecten (met name Rosse vleermuizen) van windpark Greenport Venlo in combinatie met alle andere (toekomstige) windparken in Noord-Limburg.

De Commissie adviseert eerst de oplegnotitie hierop aan te passen en daarna pas een besluit te nemen over het PIP, zodat deze milieu-informatie nog een rol kan spelen bij afwegingen over het PIP.

De Commissie voor de milieueffectrapportage geeft in haar advies aan:

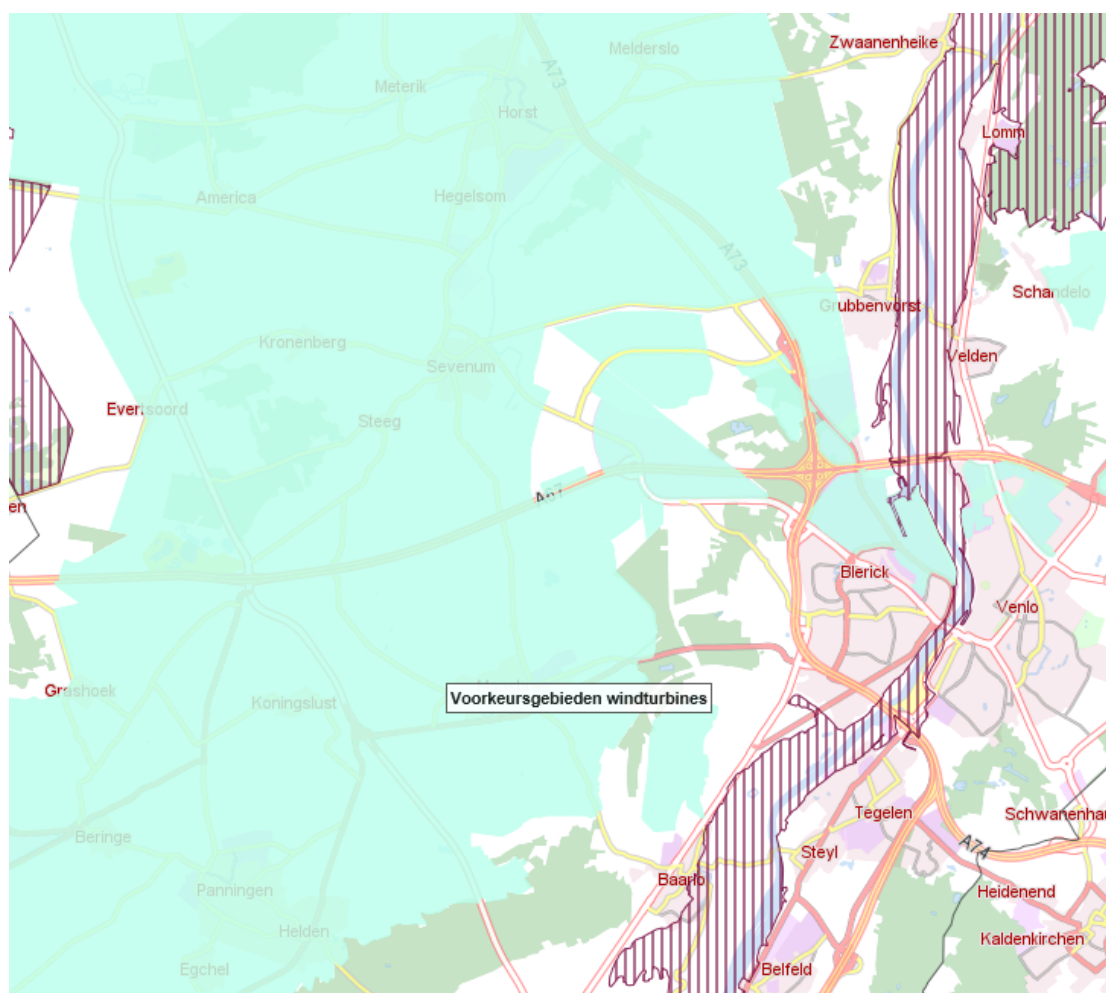
*"Het is niet aan de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas om een vergelijking met locaties buiten hun gemeenten te maken bij het afwegen van de ruimtelijke inrichting van hun grondgebied. Het is wel aan de provincie om bij een PIP-procedure de locatiekeuze breder te onderbouwen dan alleen het grondgebied van een specifieke gemeente. Hiermee wordt duidelijk of de locatie op de Greenport vergelijkbaar, geschikter of minder geschikt is dan andere mogelijke locaties in Limburg.*

*De Commissie begrijpt de tijdsdruk op het project, maar vindt een goede locatieonderbouwing, waarbij ook onderzoek naar andere mogelijke locaties heeft plaatsgevonden, essentiële milieu-informatie voor de besluitvorming. Het feit dat andere locaties voor windturbineparken mogelijk niet vóór 2020 kunnen worden gerealiseerd, mag niet bepalend zijn voor de afbakening van het milieuonderzoek. De Commissie vindt het essentieel dat de vraag wordt beantwoord of er locaties zijn die vanuit milieuoogpunt meer voor de hand liggen. Voor dit PIP moet naar de mening*

*van de Commissie een zelfde milieuonderbouwing beschikbaar zijn, als wanneer de provincie eerder, in het POL 2014, wel de keuze had gemaakt om zelf locaties te onderzoeken, af te wegen en eventueel aan te wijzen."*

Hieronder treft u de kaart van het POL 2014 met voorkeursgebieden aan:

#### POL 2014: voorkeursgebieden windenergie



Ik heb deze kaart bijgevoegd om duidelijk te maken dat het volstrekt onlogisch is dat Venlo 9 windturbines op haar grondgebied toestaat terwijl gemeenten als Horst aan de Maas en

Venray zich duidelijk hebben uitgesproken tegen het plaatsen van windturbines in hun gemeente. Juist over deze gemeenten liggen grote delen van het voorkeursgebied en dat geldt zeker niet voor Venlo. Waarom moet Venlo negen windturbines op haar grondgebied accepteren, waarvan er ook nog eens 5 buiten het voorkeursgebied liggen, terwijl de gemeenten waarop juist grote delen van het voorkeursgebied liggen simpelweg stellen dat ze geen windturbines toelaten?

Ter vergelijking, de oppervlakte van de gemeente Venlo is 129 km<sup>2</sup> (100.800 inwoners). De oppervlakte van de gemeente Venray is 165 km<sup>2</sup> (43.500 inwoners) en van Horst aan de Maas is 191 km<sup>2</sup> (42.180 inwoners).

	<b>Venlo</b>	<b>Venray</b>	<b>Horst a/d Maas</b>
<b>Oppervlakte in km<sup>2</sup></b>	129	165	191
<b>Aantal inwoners</b>	100.800	43.500	42.180

Het kan niet zo zijn dat een gemeente met een beduidend groter oppervlak, met beduidend minder inwoners én met een groot deel van het voorkeursgebied halsstarrig weigert om windturbines toe te staan en dat Venlo dat dan maar voor haar rekening moet nemen.

De provincie heeft zich als doel gesteld dat 95,5 MW gerealiseerd moet worden. Het precieze type turbine is nog niet bekend maar er wordt uitgegaan van een maximaal geïnstalleerd vermogen van circa 3,6 (turbine 7 t/m 9) - 4,5 (turbine 1 t/m 6). Deze negen turbines zouden 38 MW opleveren. Dat betekent ook dat 40% van de provinciale doelstelling in Venlo wordt gerealiseerd.

Deze cijfers benadrukken opnieuw dat er sprake is van een aanzienlijke scheefgroei ten opzichte van andere gemeenten in Limburg die halsstarrig weigeren om uitvoering te geven aan het provinciaal beleid.

Vanwege het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is er inmiddels door Antea Group een Locatiestudie zoekgebieden voor windenergie Provincie Limburg opgesteld (projectnummer 00435138.0, 16-8-2018).

Met deze rapportage is echter geen uitvoering gegeven aan het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Uit het rapport van de Antea Group lijkt dat er welbewust is "toegerekend" naar een positieve score voor huidige plan. Zo worden locaties in de nabijheid van Natura 2000-

gebieden als potentieel geschikte gebieden aangemerkt die vervolgens, vanwege de ligging nabij een Natura 2000-gebied weer als slecht scorend worden uitgesloten. Zo liggen de onderzochte gebieden 87, 100, 142, 227, 241, 281, 292 en 312 allemaal binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied. Verder valt op dat gebied 189 is opgenomen terwijl dat al een locatie (Windpark Egchelse Heide) is waarvoor reeds een omgevingsvergunning is verleend.

Wat verder opvalt is dat er alleen is gekeken naar een locatie voor 5 windturbines en de locatie van de 4 windturbines die binnen de goudgroene natuurzone liggen, niet zijn meegenomen in het onderzoek. Er is blijkbaar bewust geen vergelijking gemaakt met het nu aan de orde zijnde "Windpark Greenport Venlo", maar met een afgeslankt plan. De 5 windturbines richting Blerick zijn "verdwenen" en niet in het onderzoek meegenomen. Er wordt alleen uitgegaan van het gedeelte dat in het voorkeursgebied ligt.

Daaruit blijkt dus al dat de locatie, voor zover gelegen buiten het voorkeursgebied en in de goudgroene natuurzone, niet acceptabel zijn. De conclusie dat de locatie Greenport tot de meest kansrijke gebieden behoort, wordt derhalve niet met het Antearrapport onderbouwd. Derhalve is geen uitvoering gegeven aan het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Voor wat betreft de beschrijving van mogelijke cumulatieve milieueffecten (met name Rosse vleermuizen) van windpark Greenport Venlo in combinatie met alle andere (toekomstige) windparken in Noord-Limburg, is eveneens niet voldaan aan het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage. Naar aanleiding van het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. d.d. 10 juli 2018 heeft de provincie Limburg een aanvullende toetsing laten uitvoeren naar cumulatieve effecten op de rosse vleermuis. Deze toetsing is vastgelegd in een memo van 15 augustus 2018, die als bijlage bij het MER is gevoegd. Uit deze memo blijkt nog niet overtuigend dat van cumulatieve effecten op de rosse vleermuis geen sprake is, met name omdat niet helder is beschreven waarom de cumulatie met de Duitse windparken beperkt is. De Commissie m.e.r. wijst erop dat de effecten op de rosse vleermuis van groot belang zijn, zodat een toename van de effecten op de rosse vleermuis door cumulatie zorgvuldiger dient te worden gemotiveerd. Ondanks dat die toename beperkt lijkt. De uitvoerbaarheid van het provinciaal inpassingsplan is daardoor op dit punt onvoldoende onderbouwd.

Ik verwijs u hiervoor naar de uitgevoerde quick scan van Witteveen + Bos van 13 november 2018.



## **7. Voorzorgsbeginsel**

Voor wat betreft het infrasoon geluid zijn er diverse buitenlandse wetenschappelijke rapporten die stellen dat er bij windturbines sprake is van gezondheidsschade door infrasoon geluid. Er zijn ook rapporten die stellen dat dit niet bewezen is. Feit is in ieder geval dat windturbines van deze hoogte nog nergens zijn gerealiseerd en dat bij windturbines van deze hoogte geen onderzoek is gedaan naar de invloed op omwonenden.

Artikel 191 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verwoordt het zogenaamde voorzorgsbeginsel. De Europese Commissie heeft zich via een mededeling uitgelaten over de toepassing van dit voorzorgsbeginsel<sup>3</sup>. Daarin is onder andere bepaald:

“Wanneer wetenschappelijke gegevens immers geen volledige risicobeoordeling mogelijk maken, kan men op basis van dit beginsel bijvoorbeeld de distributie van mogelijk gevaarlijke producten verhinderen of de producten zelfs uit de handel nemen.”

Het voorzorgsbeginsel heeft een nog bredere reikwijdte gekregen door de erkenning ervan door het EHRM bij de bescherming van het recht op leven en de bescherming van de leefomgeving (art. 2 en 8 EVRM).<sup>4</sup> Daar waar een activiteit een substantieel gevaar of risico mee kan brengen voor leven of gezondheid en dat risico zich nog niet heeft verwezenlijkt, bestaat er onder bepaalde voorwaarden toch een positieve verplichting tot ingrijpen. Dat is het geval als de overheid over voldoende wetenschappelijke of technische kennis beschikt, ook al kan niet met zekerheid worden gezegd dat een bepaald gevolg zal intreden. Het ontbreken van die zekerheid is geen rechtvaardiging om maatregelen ter voorkoming van ernstige en onomkeerbare schade achterwege te laten.<sup>5</sup>

Nu er verschillende rapporten zijn waaruit toch in ieder geval kan worden afgeleid dat windturbines van deze hoogte tot gezondheidsschade leiden, had het bestuursorgaan uitvoering moeten geven aan het voorzorgsbeginsel en af moeten zien van het vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan en het verlenen van de omgevingsvergunning.

---

<sup>3</sup> Document 52000DC0001

<sup>4</sup> EHRM 27 januari 2009, 67021/01 (Tătar/Roemenië)

<sup>5</sup> Barkhuijsen en Onrust 2010, p. 63 en EHRM Tătar/Roemenië en Case studies Jurisprudentie Veiligheid en gezondheid, Leerstoelgroep Staats- en bestuursrecht Faculteit der Rechtsgeleerdheid UvA

In de zienswijzenota wordt gesteld dat er geen wetenschappelijke aanwijzingen zijn die er toe moeten leiden dat het voorzorgsbeginsel wordt ingeroepen. Die conclusie is niet terecht. Er zijn Duitse onderzoeken die als wetenschappelijke aanwijzingen bestempeld moeten worden en waarmee het voorzorgsbeginsel toegepast had moeten worden. Verder op in dit beroepschrift wordt nader ingegaan op een relevant Duits rapport. Daarbij komt dat nergens in Nederland windturbines van deze hoogte zijn geplaatst zodat, in combinatie met het StAB-verslag in de zaak Drentse Monden<sup>6</sup> en de Duitse onderzoeken, geconcludeerd moet worden dat er wel degelijk wetenschappelijke aanwijzingen zijn. In het betreffende uitspraak wordt over StAB-verslag immers gesteld:

“Nieuwe wetenschappelijke inzichten

105. In het deskundigenbericht staat dat in wetenschappelijke publicaties de laatste tijd wordt vermeld dat aan de hinder van windturbinegeluid wellicht meer gewicht moet worden toegekend dan in het verleden is gebeurd. Gewezen is op een symposium eind 2014 in Zweden waar melding is gemaakt van onderzoek waaruit zou zijn gebleken dat amplitudemodulatie de hinderbeleving van windturbines sterk kan doen toenemen. Een oorzaak voor mogelijke onderschatting van hinder van windturbinegeluid in het Activiteitenbesluit zou kunnen liggen in het feit dat de wetgever de keuze voor de normstelling in artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit omstreeks 2010 heeft gemaakt op basis van onderzoeken naar dosis-effectrelaties in Nederland en Zweden in de jaren daaraan voorafgaand, aldus het deskundigenbericht. De windturbines waren toen kleiner dan de windturbines die de laatste jaren worden gerealiseerd. De steeds grotere ashoogten, grotere diameters van de wieken en het feit dat boven de 120 m de windprofielen sterk kunnen afwijken van de standaarden die men voor lagere hoogten hanteert, kunnen volgens het deskundigenbericht bijdragen aan een wellicht veranderend milieutechnisch inzicht bij het beoordelen van de hinderlijkheid van het windturbinegeluid. In dit kader hebben onderzoekers enige tijd geleden vermeld van mening te zijn dat er vanwege het opvallende karakter van het windturbinegeluid een toeslag van 5 dB op het Lden zou moeten worden toegepast, de zogenoemde straffactor, aldus het deskundigenbericht.”

Uw Afdeling heeft ten onrechte de inhoud van dit StAB-verslag in de wind geslagen. In ieder geval blijkt uit het StAB-verslag wel degelijk dat er sprake is van wetenschappelijke

---

<sup>6</sup> ABRvS 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616

aanwijzingen. De StAB noemt ze immers niet voor niets “nieuwe wetenschappelijke inzichten”.

Kortom, het bestuursorgaan heeft in strijd gehandeld met Europees Recht door geen uitvoering te geven aan het voorzorgsbeginsel.

#### **8. Goede ruimtelijke ordening**

Bestemmingen moeten, op grond van artikel 3.26 lid 2 juncto artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening, in het provinciaal inpassingsplan op basis van een goede ruimtelijke ordening worden aangewezen. De ruimtelijke ordening heeft als doel zo gunstig mogelijk voorwaarden te creëren voor het gebruik en de ontwikkeling van een gebied. Hierbij moet de vraag worden gesteld in hoeverre bestemmingen naast elkaar kunnen bestaan. Een goede belangenafweging van de verschillende met de bestemming gemoeide belangen is noodzakelijk. Het bestuursorgaan heeft niet deugdelijk gemotiveerd waarom sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit is in strijd met artikel 3:46 en 3:47 Awb.

Op grond van het in artikel 3:2 Awb opgenomen zorgvuldigheidsbeginsel dient het bestuursorgaan bij de voorbereiding van een besluit alle nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen, te vergaren. De voor de belanghebbende nadelige gevolgen mogen op grond van artikel 3:4 lid 2 Awb niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doel.

In het inpassingsplan en met het verlenen van de omgevingsvergunning is onvoldoende blijk gegeven van een deugdelijke belangenafweging. De belangen van mijn cliënten zijn onvoldoende onderkend en meegewogen in de besluitvorming.

Bij een planologische afweging moet worden nagaan of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Daarbij is niet relevant of aan de geldende (milieu)eisen wordt voldaan maar dient er een beoordeling vanuit een breder perspectief plaats te vinden. Er dient dan te worden nagegaan of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook indien aan geldende (milieu)eisen wordt voldaan, kan toch de conclusie worden getrokken dat er geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Hetzelfde geldt als op dit moment nog onvoldoende duidelijkheid bestaat over de effecten van deze windturbines, bijvoorbeeld met betrekking tot laagfrequent en infrason geluid.

Het bevoegd gezag heeft een grote mate van beleids- en beoordelingsvrijheid. Zoals hiervoor al is aangegeven, is deze beleids- en beoordelingsvrijheid al ingevuld door de

gemeenteraad van Venlo op het moment dat is besloten om het in procedure gebrachte bestemmingsplan niet vast te stellen. Er heeft dus al een belangenafweging plaatsgevonden. Als uw Afdeling echter van mening bent dat Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten nog steeds de bevoegdheid hebben om een beslissing te nemen dan wordt betoogd dat ze af hadden moeten zien van dit besluit. . Om een gedegen en afgewogen besluit te kunnen nemen, dient het bestuursorgaan zich er van te vergewissen dat na het oprichten van de gevraagde windturbines een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in De Boekend en de Klingerberg gegarandeerd is. Indien er teveel onzekerheid bestaat over deze garantie, dient te worden afgezien van het nemen van een besluit waarmee windturbines van 201 en 211 meter hoog worden gerealiseerd.

Mijn cliënten zijn van mening dat er in strijd wordt gehandeld met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening omdat er geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd.

Waarom er geen sprake is van goede ruimtelijke ordening, wordt hieronder nader toegelicht.

#### **9. Het ontbreken van nut en noodzaak**

Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening zal de toelichting van een inpassingsplan een verantwoording moeten geven van de in het plan gemaakte keuze van bestemmingen. Dat impliceert ook dat de nut en noodzaak van deze ontwikkeling verantwoord moet worden. In de plantoelichting van het inpassingsplan staat vermeld dat er in het Klavertje 4-gebied bedrijventerreinen worden gerealiseerd voor met name logistieke en agro-gerelateerde bedrijven. Er wordt gesteld dat de ambitie is dat deze bedrijventerreinen zoveel mogelijk zelfvoorzienend zijn (o.a. energie). Dit wordt gebruikt als motivering van de nut en noodzaak maar is een oneigenlijk argument. Immers, binnen de locaties van Klavertje 1 tot en met 4 en Trade Port , bevinden zich gigantische hallen met logistieke bedrijven waar het bestuursorgaan of het college van de gemeente Venlo niets doet aan de duurzaamheidsgedachte. Deze logistieke hallen van grote multinationals lenen zich immers uitstekend voor het plaatsen van zonnepanelen zodat de lasten van windturbines van 211 meter hoog voor de bewoners in Blerick en de Boekend achterwege kunnen blijven.

Nu wordt een duurzaamheidsdoelstelling ingevuld ten laste van de bewoners van Blerick en Boekend terwijl deze doelstelling ook op een andere manier ingevuld had kunnen worden maar daar blijkbaar geen aandacht aan is besteed omdat verkoop van industriegrond aan

grote multinationals zoals Michael Kors, Tommy Hilfiger etc. met de voorwaarde dat er zonnepanelen geplaatst moeten worden, waarschijnlijk niet had geleid tot verkoop van industriegrond. Kortom, er liggen geen duurzaamheidsmotieven maar economische motieven ten grondslag aan dit plan en daarmee is dit plan dan ook niet noodzakelijk. In ieder geval ontbreekt de noodzaak om het plan in deze omvang vast te stellen.

In het overzicht dat door Gedeputeerde Staten in het Statenvoorstel – informerend stuk in besluitvormingstraject – is gegeven van de lopende projecten ten aanzien van windenergie wordt een onjuist beeld geschetst van de noodzaak voor het realiseren van 9 windturbines. Hieronder treft u het overzicht van het voornemen aan zoals dat is opgenomen in het informerend stuk van GS aan PS over het voornemen om ten behoeve van de realisatie van het Windpark Greenport Venlo een inpassingsplan op te stellen. Die brief dateert van 24 april 2018 en is verzonden op 8 mei 2018 (kenmerk 2018/26811):

De gemeenten en de projecten die de basis vormen voor het invullen van de windopgave zijn:

Gemeente	Project	Omvang (MW)	Stand van zaken
Venlo/Horst aan de Maas	Greenport Venlo	30	bestemmingsplannen zijn niet vastgesteld en omgevingsvergunning is niet verleend
Peel en Maas	Egchelseheide	15	omgevingsafwijkingsvergunning is afgegeven
Leudal	Kookepan	9	ontwerp omgevingsafwijkingsvergunning ter visie
	Heibloem	5	ontwerp omgevingsafwijkingsvergunning ter visie
Nederweert	Ospeldijk	12	ontwerp omgevingsafwijkingsvergunning ter visie
Weert	Grijze Heide	9	bestemmingsplan in voorbereiding
Sittard-Geleen	Holtum Noord	9	omgevingsafwijkingsvergunning in voorbereiding.
	<b>Totaal voor 2020</b>	<b>89</b>	

Er ligt een opgave voor 95,5 MW en er is op dit moment 12,3 MW gerealiseerd zodat 83,2 MW nog gerealiseerd moet worden. Dit staat vermeld in de toelichting bij het Provinciaal

Inpassingsplan<sup>7</sup>:

“Zoals eerder aangegeven bedraagt de opgave voor Limburg 95.5 MW. Daarvan is reeds 12,3 MW gerealiseerd in de gemeenten Leudal en Heerlen (stand april 2018). Dit houdt in dat nog 83,2 MW aan nieuw windvermogen moet worden gerealiseerd. Dit zijn bijvoorbeeld 28 windturbines van 3 MW. De omvang van de projecten in Limburg liggen tussen de 5-30 MW.”

In de Nota van Zienswijzen zoals die hoort bij het ter inzage gelegde ontwerp-PIP, vinden we het volgende foutieve overzicht:

Gemeente	Project	Omvang (MW)	Stand van zaken
Venlo/Horst aan de Maas	Greenport Venlo	34	Bestemmingsplan afgewezen
Peel en Maas	Egchelseheide	20	Omgevingswijzigingsvergunning afgegeven
Leudal	Kookepan	11.5	ontwerp Omgevingswijzigingsvergunning ter visie
	Heibloem	8	ontwerp Omgevingswijzigingsvergunning ter visie
Nederweert	Ospeldijk	14	ontwerp Omgevingswijzigingsvergunning ter visie
Weert	Grijze Heide	9	Omgevingswijzigingsvergunning in voorbereiding
Sittard-Geleen	Holtum Noord	9	Omgevingswijzigingsvergunning in voorbereiding
	<b>Nieuwe vermogen voor 2020</b>	<b>94</b>	<b>moet zijn: 105,5</b>
Leudal	Windpark Neer	11,7	In bedrijf
Heerlen	De Beitel	0,75	In bedrijf
<b>Totaal</b>		<b>106.5</b>	<b>moet zijn: 117,95</b>

De optelling is niet juist omdat de projecten bij elkaar geteld 105,5 MW en 117,95 MW opleveren.

In de zienswijzenota is onderstaand overzicht gepresenteerd:

<sup>7</sup> [http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.9931.PIPWPGV-ON01/t\\_NL.IMRO.9931.PIPWPGV-ON01.html](http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.9931.PIPWPGV-ON01/t_NL.IMRO.9931.PIPWPGV-ON01.html)

	Gemeente	Project	Aantal Wind-turbines	Gemiddelde Omvang [MW]	Vermogen (min – max) [MW]	(Voorziene) besluit-vorming omgevings vergunning
Gerealiseerd	Leudal	Windpark Neer	5	11,7	11,7	
	Heerlen	De Beitel	1	0,75	0,75	
	<b>Subtotaal</b>		<b>6</b>	<b>12,45</b>	<b>12,45</b>	
Realisatie in 2020	Venlo/Horst aan de Maas	Greenport Venlo	9	34	30 - 38	Eind september door PS/GS
	Peel en Maas	Egchelseheide	5	20	17,5 – 22,5	5-3-2018
	Leudal	Kookepan	3	11,5	9,5 – 13,5	Augustus 2018
		Heibloem	2	8	7 – 9	Augustus 2018
	Nederweert	Ospeldijk	4	14	12 - 16	3 juli 2018
	<b>Subtotaal</b>		<b>29</b>	<b>99,5</b>	<b>88,5 – 111,5</b>	
Realisatie na 2020	Weert	Windpark Weert	3	11,5	9,45 – 13,5	Eind 2018
	Sittard-Geleen	Holtum Noord	3	9	9	Onbekend
	<b>Totaal</b>		<b>35</b>	<b>120</b>	<b>107 – 134</b>	

Waar dus eerst nog werd gesteld dat de projecten Weert en Sittard-Geleen uiterlijk in 2020 zouden worden gerealiseerd, zijn die nu gemakshalve doorgeschoven naar de periode na 2020 om dit project er door te duwen.

Het kan echter niet zo zijn dat het trage handelen in andere gemeenten of door de provincie aanleiding kan zijn om de turbines in Weert en Sittard-Geleen dan maar niet mee te tellen.

Als we Windpark Greenport buiten beschouwing laten maar Weert en Sittard-Geleen wel meetellen, komen we op 74 MW. Bij het realiseren van 4 windturbines in Venlo, komt daar nog 15,2 MW bij en zitten we op **89,2 MW zodat ruimschoots aan de 83,2 MW wordt voldaan.**

Kortom, het is helemaal niet nodig om meer dan 4 windturbines te realiseren om de doelstelling te halen omdat deze al ruimschoots met 4 windturbines wordt gehaald!

De conclusie is dan ook dat de noodzaak voor het realiseren van 9 windturbines ontbreekt en het besluit onzorgvuldig is voorbereid omdat er met projecten wordt geschoven om daarmee te onderbouwen dat 9 windturbines nodig zijn. Dat er ten onrechte wordt gesteld dat de projecten in Weert en Sittard-Geleen moeten worden doorgeschoven, blijkt uit het feit dat voor het project in Weert op 9 oktober 2018 een raadsbesluit is genomen waartegen eveneens rechtstreeks beroep bij uw Afdeling kan worden ingesteld. Dit project loopt dus synchroon met onderhavig plan. Kortom, er is door GS aan PS onjuiste informatie verstrekt

hetgeen heeft geleid tot dit besluit. Het besluit is derhalve in strijd met de Algemene wet bestuursrecht onzorgvuldig voorbereid.

### **10. Horizonvervuiling**

Mede in het licht van het hiervoor gevoerde betoog over het ontbreken van de nut en noodzaak en het bewust achterwege laten van een duurzaamheidsvereiste bij de recent gerealiseerde logistieke bedrijven, moeten we vaststellen dat het nu gekozen alternatief leidt tot horizonvervuiling. Uiteraard is dat altijd het geval bij het plaatsen windturbines maar het plaatsen van deze turbines kan achterwege blijven als voor andere alternatieve energiebronnen wordt gekozen die eenvoudig bij de logistieke bedrijven geplaatst kunnen worden, zoals zonnepanelen. In ieder geval constateert het bestuursorgaan ook in de toelichting bij het inpassingsplan dat er sprake is van negatieve effecten op de omgeving. Ik citeer een passage uit paragraaf 4.3.1. van de toelichting bij het inpassingsplan:

*“Voor landschap geldt dat grotere windturbines leidt tot meer aantasting van de bestaande landschappen, een groter horizonbeslag, meer gevoel van insluiting, een sterker verkleinend effect op landschap en een groter negatief effecten op de beleefbaarheid van de schaal van het landschap. Voor het aspect slagschaduw leiden grotere windturbines tot grotere effecten.”*

In paragraaf 5.1.3. van de toelichting concludeert het bestuursorgaan:

#### *“5.1.3 Conclusies*

##### *Cultuurhistorie en landschap*

##### *1. Aansluiting op bestaande landschappen*

*Het windpark tast met de grote maat windturbines de schaal van het landschap aan. Daarnaast is de lijn onderbroken, hierdoor ontbreekt de continuïteit waardoor de opstelling niet volledig als lijnelement herkenbaar is*

##### *2. Effect op waarneming en beleving*

*Het windpark veroorzaakt een groot horizonbeslag vanwege de combinatie van een lijnopstelling en een grote maat windturbines. Het gevoel van insluiting is relatief groot bij het windpark vanwege de grote maat van de windturbines. Dit heeft een negatief effect op waarneming en beleving van het landschap vanaf een korte afstand tot de windturbines. Het windpark heeft een negatief effect op de beleefbaarheid van de schaal van het landschap door de grote maat van de windturbines. De opstelling hierdoor een sterk verkleinend effect op het landschap.”*



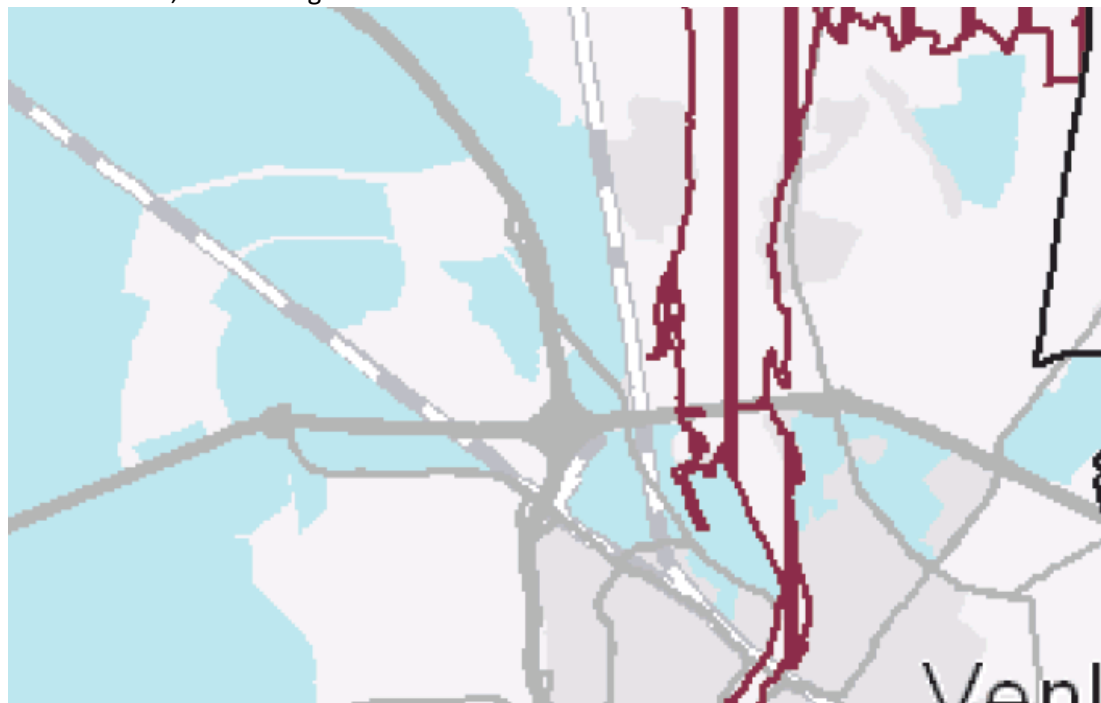
In de toelichting wordt dus ook geconcludeerd dat met windturbines van deze omvang het landschap wordt aangetast. In het kader van een belangenafweging tussen enerzijds de belangen voor de bewoners van Blerick en Boekend en anderzijds het belang van alternatieve energiebronnen, had het belang van de bewoners moeten prevaleren. Zeker nu andere alternatieve energiebronnen met een beduidend minder grote impact ook gerealiseerd kunnen worden.

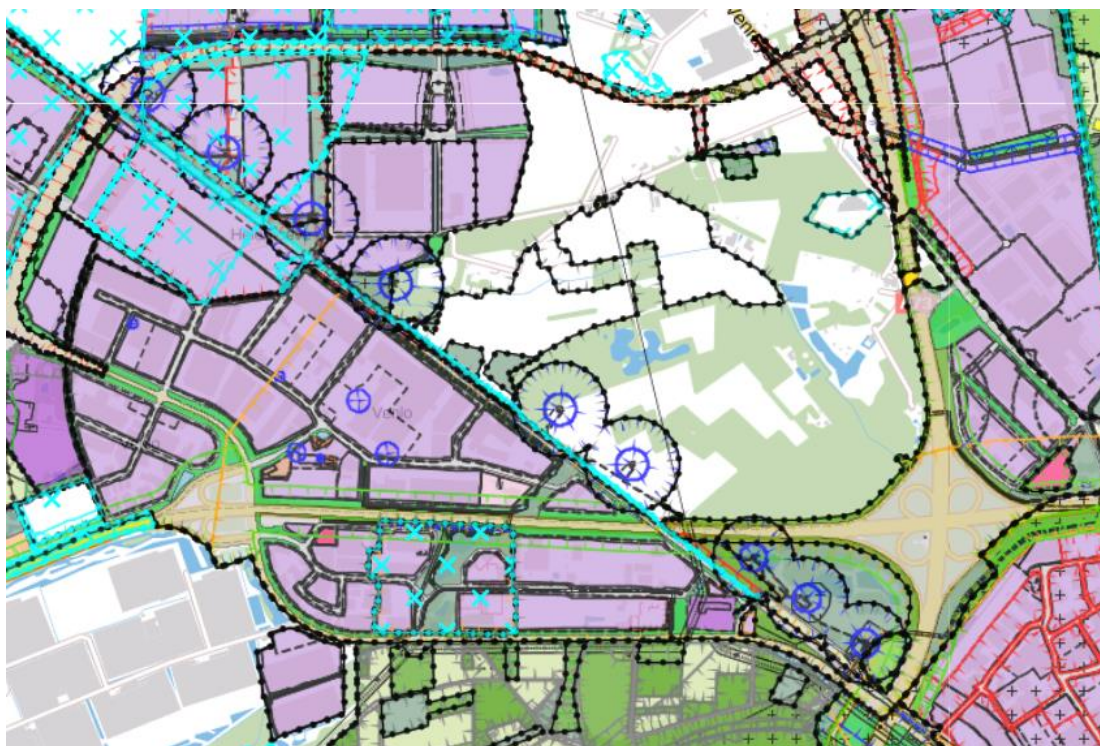
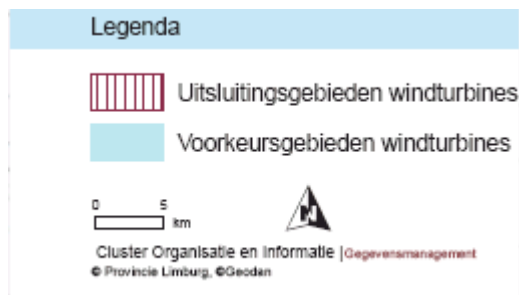
In het milieueffectrapport scoort, wat landschap & cultuurhistorie/ ecologie-gebieden betreft, het nu aan de orde zijnde voorkeursalternatief "zeer slecht". Daarbij is nog geen enkele rekening gehouden met de aangrenzende natuurgebieden Koelbroek en Crayelheide.

### **11. Strijd met provinciaal beleid**

Door Provinciale Staten van Limburg is het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL 2014) vastgesteld. In dat kader zijn voorkeursgebieden aangewezen. Uit de POL-kaart "energie". Door de provincie zijn deze voorkeursgebieden aangewezen

Uit: POL 2014, kaart Energie





Uit de vergelijking van de plankaart met de POL-kaart, blijkt duidelijk dat de vier noordelijke windturbines binnen het voorkeursgebied zijn gelegen terwijl de vijf zuidelijke windturbines buiten dit voorkeursgebied vallen, hetgeen in strijd is met de Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL 2014).

De provincie heeft zich voor een aanzienlijke opgave gesteld. Voor Limburg is de opgave om minimaal 95,5 MW te realiseren aan opgesteld windvermogen in 2010. Uitgaande van het energiegebruik in Limburg in 2012 betekent de energietransitie van 14% in 2020 dat de

energiebehoefte duurzaam moet worden opgewekt. Gelet op de opgave is op grond van POL 2014 een brede en grootschalige toepassing van beschikbare technieken noodzakelijk met de gelijktijdige ontwikkeling van nieuwe technieken. Als voorwaarde hiertoe wordt genoemd dat de omgevingskwaliteit de aandacht heeft en tevens rekening dient te worden gehouden met het ruimtebeslag.

De POL schrijft voor hoe de aanpak ten aanzien van windenergie dient te verlopen. De aanpak van windturbineopstellingen dient te bestaan uit een combinatie van realisatiestrategie (hoe) en plaatsingsvisie (waar).

In het POL is ook duidelijk omschreven wat de plaatsingsvisie is ten aanzien van windturbines. In het POL is omschreven dat een aantal gebieden zich het beste lenen voor de nieuwe generatie windturbines:

*“Wij willen dan ook stimuleren dat nieuwe ontwikkelingen met name plaatsvinden in deze voorkeursgebieden:*

- *Grootschalige landschappen in de jonge Peelontginningen van Midden- en Noord-Limburg;*
- *Gebieden aan de provinciegrens waar reeds turbines staan opgesteld;*
- *Grotere industrieterreinen en ontwikkelingsgebieden voor veehouderij en glastuinbouw;*
- *Daar waar clusters van tenminste 6 turbines kunnen worden opgesteld.*

*Uit het plan-MER blijft dat deze gebieden voldoende potentie hebben om de opgave te verwezenlijken.*

*Een landschapsonwerp maakt onderdeel uit van de plaatsingsvisie om een goede kwalitatieve inpassing te borgen. Concentratie van windturbines vinden wij hierbij van belang om de impact van turbines op het landschap te beperken. Dit is op Limburgs schaalniveau te bereiken door concentratie in de genoemde voorkeursgebieden en op regionale schaal door de voorwaarde dat projecten tenminste een omvang hebben van 3 turbines.”<sup>8</sup>*

Uit het POL 2014 blijkt nadrukkelijk dat de aanleg van windturbines in de aangewezen voorkeursgebieden gerealiseerd moet worden. Nu uit onderhavige plannen blijkt dat vijf turbines buiten het voorkeursgebied van het POL 2014 zijn gepland en dat er geen moverende redenen zijn de turbines buiten het voorkeursgebied van het POL 2014 te plaatsen, zijn de plannen in strijd met het POL 2014.

---

<sup>8</sup> POL 2014, p. 111-112

Dat de turbines binnen de voorkeursgebieden geplaatst moeten worden, blijkt ook uit de Milieueffectrapportage POL 2014 waarin op pagina 42 het volgende staat vermeld<sup>9</sup>:

energie	Tot 2020 afspraken over: <ul style="list-style-type: none"> <li>• CO<sub>2</sub> besparing van 20%</li> <li>• energiebesparing van 1,5 % per jaar</li> <li>• toegroeien naar 14% hernieuwbare energie</li> </ul>	Geen kaartbeeld	Beperkte stimulering (mn met subsidieregelingen). Verantwoordelijkheid bij marktpartijen, consumenten en gemeenten	Taakstelling 95.5 MW via wind. Vestiging in voorkeursgebieden, niet in uitsluitingsgebieden. Kansencarta WKO	Actieve stimulering energiebesparing in de gebouwde omgeving, duurzame opwekking en innovatie in het netwerk. Actief uitnodigend en participerend beleid. WKO meer stimuleren door kansen/inspiratiekaarten. Bestuursvereenkomsten WKO Masterplannen.
---------	--	-----------------	--	--	---

Ook uit het milieueffectrapport blijkt dus dat de vestiging in voorkeursgebieden dient plaats te vinden. De redenering, dat clusters van 6 of meer ook buiten een voorkeursgebied plaats kunnen vinden, blijkt niet uit de tekst van het milieueffectrapport maar ook niet uit de tekst van het POL 2014 omdat de tekst van het POL 2014 aangeeft dat het plaatsen van windturbines binnen de voorkeursgebieden dient plaats te vinden waarbij dan nog de voorkeur uitgaat naar de gebieden met de vier genoemde kwaliteiten. Door het bestuursorgaan wordt in de zienswijzennota gesteld dat er bij zes turbines of meer altijd sprake is van een voorkeursgebied. Die redenering kan niet worden gevolgd omdat dan de noodzaak om voorkeursgebieden aan te wijzen ontbreekt.

In het Plan-mer staat ook vermeld:

“Op energiegebied is er een forse transitie nodig (energiebesparing en duurzame opwekking) om aan de ambities te voldoen. Daarvoor zijn alle bronnen nodig. Windenergie krijgt in de POL bijzondere aandacht, Limburg heeft namelijk met het rijk afspraken gemaakt over het minimaal te realiseren vermogen. Dit concept geeft onze visie hoe en waar (voorkeursgebieden en uitsluitingsgebieden) deze opgave het best gerealiseerd kan worden.”<sup>10</sup>

Ook uit die passage blijkt dat windturbines in voorkeursgebieden gerealiseerd moeten worden.

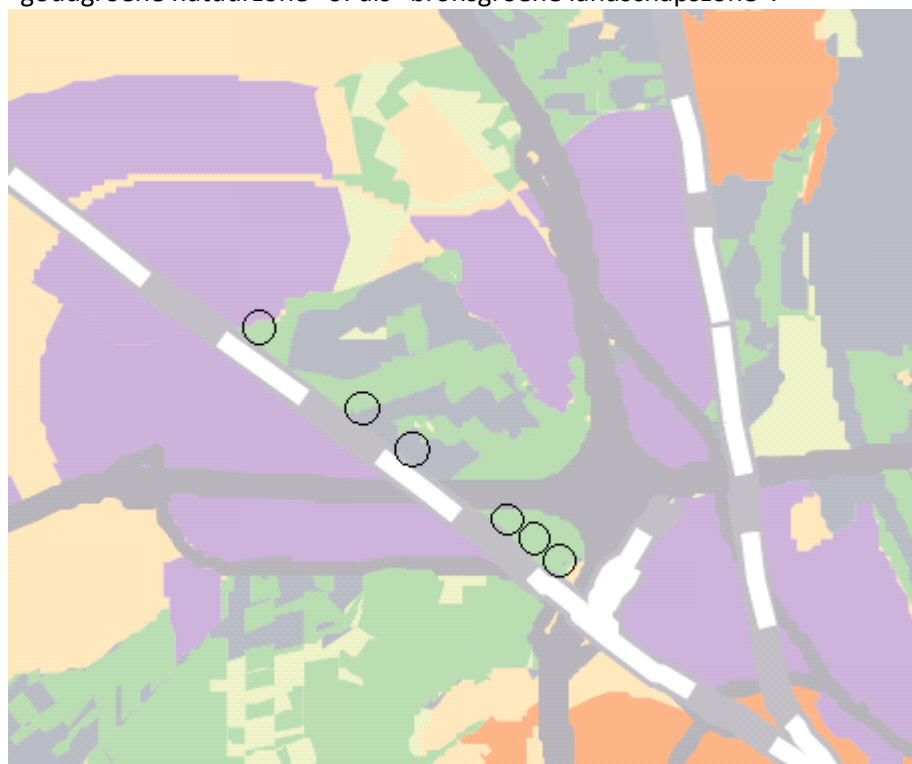
Overigens is er ook geen sprake van een cluster van 6 of meer turbines maar een cluster van 4 turbines, een cluster van 2 turbines en een cluster van 3 turbines. Kortom, al zou de

<sup>9</sup> Plan Milieueffectrapport POL 2014, pagina 42

<sup>10</sup> Plan MER pag. 39

redenering wel gevolgd moeten worden, dan nog wordt niet aan het vereiste van clustering voldaan.

Indien er toch aanleiding zou zijn om het provinciale voorkeursgebied in de wind te slaan, dan moet worden nagegaan in hoeverre windturbines in het POL 2014 passen. De meeste windturbines zijn geprojecteerd in het gebied dat in het POL 2014 is aangeduid als “goudgroene natuurzone” of als “bronsgroene landschapszone”:



Landelijk gebied

- Goudgroene natuurzone
- Zilvergroene natuurzone
- Bronsgroene landschapszone
- Buitengebied

In het POL 2014 staat over “goudgroen natuurzone” vermeld:

“In de goudgroene natuurzone staat beschermen en versterken van de natuur centraal, met bijzondere aandacht voor de Natura2000 gebieden en de natuurbeken. Ook de hydrologisch gevoelige natuurgebieden (waaronder de natte parels) vragen om aandacht. Recreatief medegebruik van de natuur willen we optimaliseren. Van belang is een goede maatschappelijke verankering van natuur(beleid).”<sup>11</sup>

Verder staat over “goudgroene natuurzone” vermeld:

“Goudgroene natuurzone

Gebieden waar natuur en natuurontwikkeling het primaat hebben vanwege de voorkomende waardevolle flora en fauna, vaak van (inter)nationale betekenis (zoals de Natura2000-gebieden).

Accenten:

Realisatie areaaluitbreiding natuur (zie 7.2)

Recreatief medegebruik (zie 7.2)

Terugdringen milieubelasting (zie 7.2, 7.4 en 7.6)”<sup>12</sup>

“Goudgroene natuurzone

Dit betreft het Limburgse deel van het nationale natuurnetwerk en omvat de belangrijkste bos- en natuurgebieden, waaronder de Natura2000-gebieden, inclusief de reeds gerealiseerde areaaluitbreidingen natuur), én de nog te realiseren areaaluitbreidingen natuur.

De buitenbegrenzing van de goudgroene natuurzone is vrij nauwkeurig begrensd, maar omvat ook op bestemmingsplanniveau ook andere functies. (Voor een meer uitgebreide toelichting: zie 7.2 en de toelichting bij de omgevingsverordening)”<sup>13</sup>

“Het belang van een robuust natuurnetwerk

Voor het in stand houden van de voor ons land kenmerkende natuurwaarden is en blijft het tot stand brengen van een robuust nationaal natuurnetwerk - het Limburgse deel wordt gevormd door de goudgroene natuurzones (onderstreping RV) - van cruciaal belang. Het realiseren van een ecologisch functionerend netwerk is en blijft een centraal onderdeel van het nationale natuurbeleid.”<sup>14</sup>

---

<sup>11</sup> POL 2014, pagina 11

<sup>12</sup> POL 2014, pagina 24

<sup>13</sup> POL 2014, pagina 26

<sup>14</sup> POL 2014, pagina 145

#### “7.2.4.1 Goudgroene natuurzone

Tot 2027 moet er nog circa 3.500 ha gebied tot goudgroene natuur worden omgevormd. Daarbij zetten we in op een basisinrichting gericht op zo sober mogelijke realisatie van de natuurdoelen, die nader zijn geconcretiseerd in het provinciaal natuurbeheerplan.

Over verwerving, inrichting en beheer worden meerjarige afspraken gemaakt met natuurorganisaties, via herinrichtingsprojecten (IGU's) en via subsidies voor individuele grondeigenaren en samenwerkingsverbanden van natuurbeheerders. Afspraken over kwaliteitsbehoud en plaatselijke kwaliteitsverbetering in de bestaande natuurgebieden in goudgroen vinden plaats via uitvoeringsovereenkomsten met de terreinbeherende natuurorganisaties en de koepels van particuliere grondeigenaren. Natuurcompensatieverplichtingen worden mede ingezet om areaaluitbreiding van natuur in goudgroen te realiseren.”<sup>15</sup>

Een aantal windturbines is ook geprojecteerd binnen de aanduiding “bronsgroene landschapszone”. In het POL 2014 staat over “bronsgroene natuurzone” vermeld:

“De bronsgroene landschapszone, veelal geconcentreerd in en rond beekdalen en langs steilere hellingen in Zuid-Limburg, bestaat uit landschappelijk aantrekkelijke gebieden met een veelheid aan functies. De beken en beekdalen moeten klimaatbestendig zijn, dus toekomstige pieken en droogteperioden in de regionale waterafvoer kunnen opvangen, en invulling geven aan de Europese doelen. Ze bieden ruimte voor een duurzame ontwikkeling van grondgebonden land- en tuinbouw. Het is belangrijk om de specifieke kwaliteiten van het landschap, de kernkwaliteiten, te koesteren en monumentaal erfgoed te optimaal te gebruiken.”

#### “Bronsdroene landschapszone

Beekdalen én gebieden met steilere hellingen met een grote variatie aan functies, in hoge mate bepalend voor het beeld van het Limburgs landschap. Omvat ook het winterbed van de Maas.

Accenten:

Kwaliteit en functioneren regionaal watersysteem (zie 7.3 en 7.4)

Ontwikkeling landbouw in balans met omgeving (zie 7.6)

Versterken kernkwaliteiten landschap en cultuurhistorie (zie 7.5)

---

<sup>15</sup> POL 2014, pagina 147

Recreatief medegebruik (zie 7.2)”<sup>16</sup>

“Bronsgroene landschapszone

Basis voor deze zone wordt gevormd door de rivier- en beekdalen en de steilere hellingen, voor zover die niet reeds onderdeel uitmaken van de goudgroene of zilvergroene natuurzones, én de relatieve rijkdom aan cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Het betreft overwegend landbouwgronden maar ook andere functies als verblijfsrecreatieve terreinen, woningen en linten van bebouwing kunnen voorkomen.

De zonering is indicatief op kaart gezet, gemeenten kunnen dit verder specificeren. (Voor een meer uitgebreide toelichting: zie 7.5 en de omgevingsverordening)”<sup>17</sup>

“7.2.4.3 Natuur in de bronsgroene landschapszone

*Zie voor de algemene aanpak de paragrafen over landschapsbeleid (zie ook 7.5). Daarbij speelt het stimuleren van de aanleg van natuur- en landschapselementen (bijvoorbeeld via subsidieregelingen als Groenblauwe diensten en prestatieafspraken met agrarische collectieven) een belangrijke rol.”<sup>18</sup>*

“7.5.4 Aanpak bronsgroene landschapszone

*Ruimte voor ontwikkelingen met respect voor de kernkwaliteiten Ons beleid is er op gericht om de (huidige) landschappelijke kernkwaliteiten van de bronsgroene landschapszone te behouden, te beheren, te ontwikkelen en te beleven.”<sup>19</sup>*

In de zienswijzenota wordt hierover slechts gesteld dat optimalisatie van turbineposities binnen het zoekgebied- zodanig dat deze buiten de Goudgroene natuurzone van het Nederlands Natuur Netwerk (NNN) komen te liggen - niet mogelijk is. Blijkbaar heeft het aanwijzen van gebieden met een goudgroene natuurzone of bronsgroene landschapszone geen enkele betekenis omdat die gebieden simpelweg terzijde geschoven kunnen worden. Er wordt ook nog gesteld dat er sprake is van een groot maatschappelijk belang. Dat kan zo zijn maar dat betekent niet dat er gekozen moet worden voor 9 windturbines waarvan er 5 buiten het voorkeursgebied en in de goudgroen en bronsgroene landschapszone liggen. Er wordt op geen enkele wijze verantwoord waarom deze 5 turbines buiten het voorkeursgebied en binnen de natuurzones gerealiseerd moeten worden.

---

<sup>16</sup> POL 2014, pagina 24

<sup>17</sup> POL 2014, pagina 27

<sup>18</sup> POL 2014, pagina 150

<sup>19</sup> POL 2014, pagina 172



## **12. Strijdigheid met de Omgevingsverordening Limburg 2014**

Zoals gezegd zijn een aantal windturbines geprojecteerd binnen de aanduiding “goudgroene natuurzone”. Daarover is in de Omgevingsverordening Limburg 2014 het volgende bepaald:

### “2.6 Goudgroene natuurzone

#### Artikel 2.6.1 Begrippen

In deze paragraaf wordt verstaan onder:

- a. Goudgroene natuurzone: gebied dat op de kaarten behorende bij deze verordening is aangeduid als Goudgroene natuurzone;
- b. wezenlijke kenmerken en waarden Goudgroene natuurzone: voor bestaande natuurgebieden de actueel aanwezige natuurbeheertypen en de nagestreefde natuurdoeltypen en voor te realiseren natuurgebieden de nagestreefde natuurdoeltypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het Provinciaal Natuurbeheerplan

#### Artikel 2.6.2 Bescherming Goudgroene natuurzone

Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

#### Artikel 2.6.3 Ontwikkelingen van groot openbaar belang

Het verbod van artikel 2.6.2 is niet van toepassing op nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten, indien:

- a. er sprake is van een groot openbaar belang;
- b. er geen reële alternatieven zijn en
- c. uit het ruimtelijk plan blijkt dat en hoe negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en voor het overige worden gecompenseerd, waarbij:
  1. de compensatie niet mag leiden tot verlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden; en
  2. de compensatie plaatsvindt:
    - op financiële wijze of

- in natura in nog niet gerealiseerde delen van de Goudgroene natuurzone”

Door de nu geplande activiteiten is er sprake van een nieuwe activiteit die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantast en derhalve wordt er in strijd met de Omgevingsverordening Limburg 2014 gehandeld.

In de zienswijzenota wordt niet ingegaan op de strijdigheid met de Omgevingsverordening Limburg 2014. Blijkbaar geldt deze verordening alleen voor derden en niet voor het provinciebestuur. In ieder geval staat vast dat er in strijd met deze Omgevingsverordening wordt gehandeld. Artikel 2.6.3. van de Omgevingsverordening geeft aan dat het verbod van 2.6.2. niet van toepassing als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. In dit geval zou nog betoogd kunnen worden dat er sprake is van een groot openbaar belang maar dat belang ziet niet op het plaatsen van 9 windturbines maar op het realiseren van windturbines als zodanig. Er kan ook volstaan worden met 4 of 5 windturbines binnen het voorkeursgebied. Ook dan is het openbaar belang gediend. Daarmee staat ook vast dat er reële alternatieven zijn. Er is immers niet aangetoond dat er voor de windturbines binnen de goudgroene natuurzone geen alternatieven zijn. Dat de turbines in de goudgroene natuurzone niet gewenst zijn, blijkt ook uit het locatiekeuzeonderzoek van Antea omdat daar de turbines binnen de goudgroene natuurzone niet worden genoemd.

Ook voor wat betreft de windturbines die gelegen zijn in een gebied met de aanduiding “bronsgroene landschapszone” is er sprake van strijd met de Omgevingsverordening Ruimte 2014.

Voor deze gebieden is het volgende bepaald:

#### “2.7 Bronsgroene landschapszone

##### Artikel 2.7.1 Begrippen

In deze paragraaf wordt verstaan onder Bronsgroene landschapszone: gebied dat op de kaarten behorende bij deze verordening is aangeduid als Bronsgroene landschapszone.

##### Artikel 2.7.2 Bronsgroene landschapszone

1. De toelichting bij een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied gelegen in de Bronsgroene landschapszone, bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende kernkwaliteiten, de wijze waarop met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten is omgegaan en hoe de negatieve effecten zijn gecompenseerd. Bij de compensatie van de negatieve effecten op natuurwaarden ( kernkwaliteit "Groene karakter") wordt de beleidsregel als bedoeld in artikel 2.6.7, tweede lid, gevolgd.
2. De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf.
3. De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn nader uitgewerkt in de bijlage bij dit artikel."

Ook voor de windturbines die gepland staan binnen de aanduiding "bronsgroene landschapszone" staat vast dat het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning in strijd zijn met de Omgevingsverordening Limburg 2014.

Hierover kan nog worden opgemerkt dat ook in de toelichting bij het plan wordt aangegeven dat de turbines binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) liggen en dat deze locaties met fysieke ingrepen ten behoeve van windturbines in de goudgroene natuurzones liggen bij windturbine 4 en 7, 8 en 9.

De conclusie is dan ook dat er geen sprake is van een groot openbaar belang voor het realiseren van 9 windturbines. Daarnaast staat vast dat niet is aangetoond dat er geen reële alternatieven beschikbaar zoals het afslanken van het plan tot de vier windturbines die buiten de natuurzones liggen. Het openbaar belang kan ook worden bereikt met het realiseren van vier windturbines en het plaatsen van de overige windturbines op andere locaties.

Het plan en de verleende omgevingsvergunning zijn derhalve in strijd met de Omgevingsverordening Limburg 2014.

### **13. Structuurvisie Klavertje 4 is strijdig met het provinciaal beleid**

Hiervoor is al aangegeven dat de vijf zuidelijk gelegen windturbines niet passen binnen het provinciaal beleid zoals verwoord in het POL. In de toelichting bij het plan geeft het bestuursorgaan aan dat in de Structuurvisie Klavertje 4-gebied de locatie voor alle 9

windturbines is aangeduid als 'Zoekzone windturbines'. Het zoekgebied zoals vermeld in de gemeentelijke structuurvisie stemt niet overeen met het provinciaal beleid zoals verwoord in het POL en kan derhalve niet dienen ter onderbouwing van het toestaan van de windturbines buiten het voorkeursgebied zoals door de provincie is vastgesteld.

De structuurvisie voor het Klavertje 4-gebied is in juni 2012 vastgesteld. Het POL 2014 is op 12 december 2014 vastgesteld, ruimschoots ná de structuurvisie. Het planologisch beleid dat ten grondslag moet worden gelegd aan deze inpassingsplanprocedure en de omgevingsvergunning, is dus het POL 2014. In de structuurvisie wordt een zoekgebied aangewezen waarin alle negen windturbines in geprojecteerd zijn. Vijf van de negen windturbines zijn echter buiten het voorkeursgebied geprojecteerd. Indien Provinciale Staten de visie van GS ten aanzien van het toelaten van windturbines in een bepaald gebied zou volgen, dan had Provinciale Staten bij het vaststellen van het POL het voorkeursgebied wel verruimd. Dat is niet gebeurd en derhalve moet worden getoetst aan het POL 2014.

Kortom, het gemeentelijk beleid is, voor wat betreft de vijf zuidelijk gelegen windturbines, strijdig met het provinciaal beleid.

In de zienswijzenota wordt gesteld dat de gemeentelijke structuurvisie Klavertje 4-gebied de onderbouwing van het POL 2014 steunt maar dat het POL 2014 leidend is. Hiervoor is al betoogd dat het plan strijdig is met het POL 2014.

#### **14. Geluid**

De effecten van geluid van windturbines vertalen zich in het reguliere geluid en het laagfrequent (LFG) en infrason geluid.

Om na te gaan of onderzoeken, die ten grondslag zijn gelegd aan deze ontwerp-besluiten en het ontwerp-inpassingsplan, juist zijn uitgevoerd, zijn in onze opdracht en in opdracht van Arag, deskundigenrapporten opgesteld door Ingenieursbureau Peutz. Die rapporten zijn als bijlage bij dit beroepschrift gevoegd en maken derhalve onderdeel uit van deze zienswijze.

Uit de rapportage van Peutz blijkt dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat niet gegarandeerd kan worden en dat betekent dat het inpassingsplan niet vastgesteld had mogen worden en de vergunningen niet verleend hadden mogen worden.

*a. Regulier geluid*

Deze zienswijze richt zich tegen een planologisch besluit en een omgevingsvergunning waarbij gebruik is gemaakt van dat planologisch besluit. Om te kunnen voldoen aan het criterium van goede ruimtelijke ordening, moet ook een aanvaardbaar woon- en leefklimaat worden gegarandeerd. Dat betekent dat het al dan niet voldoen aan geluidgrenswaarden niet automatisch betekent dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is gegarandeerd<sup>20</sup>. In het akoestisch onderzoek dat is uitgevoerd, is getoetst aan het Besluit regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) en vervolgens is geconcludeerd dat op vrijwel alle woningen, met uitzondering van Heierkerkweg 14 en 16, aan de geluidgrenswaarden van het Activiteitenbesluit is voldaan.

Zoals gezegd, betekent het voldoen aan de normstelling van het Activiteitenbesluit niet automatisch dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat gegarandeerd is. Zo wordt er in het kader van de beoordeling van het Activiteitenbesluit via een omstreden rekenmodel beoordeeld of aan de norm op de gevel van de woning wordt voldaan terwijl bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat een bredere beoordeling moet plaatsvinden.

In Nederland is een norm gesteld in de vorm van de 47 dB-Lden en de 41 dB-Lnight. Dit zijn beide normen waarbij er sprake is van een jaargemiddelde waarbij er op sommige dagen en in sommige nachten meer geluid geproduceerd mag worden indien op een andere dag of in een andere nacht het geluidsniveau weer lager ligt. Uit het onderzoek "Beoordeling van laagfrequent geluid van windturbines in Maastricht, van Door Henrik Møller\*, Steffen Pedersen\*, Jan Kloster Staunstrup\*\* en Christian Sejer Pedersen\* (\*Sectie akoestiek, \*\*Vakgroep ruimtelijke ontwikkeling en ordening, Universiteit van Aalborg, Denemarken) van 10 april 2012 blijkt ook dat deze norm niet voldoet. In het onderzoek wordt in pagina 4.1. gesteld.

---

<sup>20</sup> O.a. ABRvS 25 juni 2014, 201308293/1/A1 en ABRvS 25 oktober 2017, 201604144/1, ro. 10.6 derde alinea

Aangezien de meeste klachten betrekking hebben op het windturbinegeluid in de avond en nacht, staan we positief tegenover de aanvullende Nederlandse grens voor het niveau in de nacht  $L_{night}$ . Deze grens refereert echter ook aan een jaargemiddelde, waarbij in sommige nachten meer geluid mag worden geproduceerd indien in andere nachten het geluidsniveau weer lager ligt. Zo werkt het menselijk lichaam echter niet. Als je 's nachts door geluid wordt gewekt, heb je er niets aan wanneer later (morgen, na enkele dagen, wellicht pas na een week) nachten zullen volgen met weinig of geen geluidsoverlast. Naar onze overtuiging moeten grenzen gelden voor het werkelijke geluid dat in regelmatig voorkomende situaties optreedt.

Kortom, met het voldoen aan de dB-Lden en db-Lnight, kan geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat worden gegarandeerd omdat de normstelling op gemiddelden is gebaseerd.

In de toelichting bij het plan wordt nog gesteld dat de colleges van de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo een besluit genomen hebben over de maximale milieubelasting die zij aanvaardbaar vinden als gevolg van de ontwikkeling van Klaver 4 (bedrijven), de Railterminal en Spoorse Aanpassingen en het windpark tezamen. Dit vanwege de mogelijke cumulatieve effecten. Er is vervolgens een milieuplafond per aspect en per ontwikkeling bepaald. Dit is gebeurd in de Integrale Omgevingsbeoordeling 2016 (IOB). In de toelichting staat hierover vermeld:

“In het IOB zijn uiteindelijk negen turbineposities beoordeeld in een lijnopstelling op 150 meter van het spoor, uitgaande van turbines met een ashoogte van 120 meter en een rotordiameter van 122 meter.”

Bij de IOB is derhalve uitgegaan van windturbines met een ashoogte van 120 meter en een rotordiameter van 122 meter terwijl de aanvraag betrekking heeft op een ashoogte van 140 meter en een rotordiameter van 142 meter. De IOB kan derhalve niet ten grondslag worden gelegd aan het te nemen besluit omdat toen nog van andere uitgangspunten werd uitgegaan dan waar thans de aanvraag op ziet en waar de maximale mogelijkheden van het inpassingsplan betrekking op hebben.

In de zienswijzenota wordt verwezen naar de beantwoording van argument 99 maar daaruit blijkt niet dat de IOB is aangepast. Uit de beantwoording van de zienswijze kan worden afgeleid dat nog steeds met de oorspronkelijke IOB wordt gewerkt en dat deze, gelet op de onjuiste uitgangspunten, niet aan het besluit ten grondslag kan worden gelegd.

### *b. Laagfrequent geluid*

Naast het “reguliere” geluid, is er bij windturbines ook sprake van laagfrequent en infrasoongeluid. Door de Staatssecretaris van infrastructuur en milieu is op 31 maart 2014 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over het laagfrequent geluid van windturbines. Daarin wordt geconcludeerd dat de huidige norm voor geluidhinder van windturbines (47 dB-Lden en 41 dB-Lnight) voldoet om laagfrequent geluid te voorkomen.

Deze conclusie wordt wellicht ingegeven door de politieke wens en doelstelling om energie uit alternatieve energiebronnen te halen maar gaat volledig voorbij aan buitenlandse onderzoeken waaruit blijkt dat de huidige normstelling voor het reguliere geluid onvoldoende is om de hinder en schade door laagfrequent geluid en infrasoongeluid te voorkomen. Dit blijkt ook uit Deense onderzoeken waarnaar ook in het hiervoor aangehaalde rapport van de Deense wetenschappers wordt verwezen. Ik verwijs u hiervoor naar paragraaf 3.3.1. van het rapport over de voorgenomen Maastrichtse windturbines. Hierin staat het volgende vermeld:

#### **3.3.1 Achtergrond**

Bij de voorgaande herziening van het wetsbesluit inzake het geluid van windturbines, in 2006, verklaarde het Deense milieuagentschap dat de regelgeving inzake laagfrequent geluid van windturbines niet nodig zou zijn, omdat aan de algemene drempel van 20 dB binnenshuis die voor andere bronnen wordt toegepast, automatisch zou worden voldaan als de normale geluidsgrenzen voor buiten werden nageleefd.

Uit de gegevens van het milieuagentschap zelf bleek echter dat dit niet zo was<sup>33</sup>, en de jaren daarna voerden omwonenden die klaagden over laagfrequent geluid van windturbines, de druk op het milieuagentschap op. Bovendien werd de behoefte aan regelgeving ondersteund door wetenschappelijke bevindingen, waaronder de recentste in publicaties van Delta<sup>16</sup> en de Universiteit van Aalborg<sup>6,17</sup>.

In oktober 2010 bracht een rapport van de Universiteit van Aalborg ernstige fouten aan het licht in de gedeelten over geluid van de milieueffectbeoordeling (MEB) voor een prestigieus Deens testcentrum voor grote windturbines<sup>34</sup>. De wet ter oprichting van het centrum moest worden herzien en de benadering van geluid van windturbines in de MEB kwam op de politieke agenda te staan in het parlement. De minister van Milieu beloofde daarop grenzen voor laagfrequent windturbinegeluid in te zullen voeren.

Kortom, ook in Denemarken werd door de wetgever gesteld dat met de normstelling voor het reguliere geluid ook de nadelige gevolgen van laagfrequent geluid werden ondervangen. Uit onderzoeken bleek echter dat dit niet juist was en is een Deense norm ingevoerd. Door Arcadis is ook aan de Deense norm getoetst en geconstateerd dat op vier woningen niet aan

de norm wordt voldaan. Vervolgens wordt gesteld dat wel aan de Vercammen-curve wordt voldaan en derhalve wordt de hinder én de overschrijding van de Deense grenswaarde, aanvaardbaar geacht. Daarbij wordt echter uit het oog verloren dat met de voorgenomen plannen turbines van 211 meter hoog worden opgericht die nog niet op een vergelijkbare plaats zijn gerealiseerd. Zonder enig praktijkvoorbeeld, met de daaraan gekoppelde praktijkmeting, is het onverantwoord om in te stemmen met deze plannen.

Zoals ook blijkt uit een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State<sup>21</sup> in het kader van bestemmingsplanprocedure voor een evenemententerrein, moet duidelijk zijn wat het effect van laagfrequent is op de binnenwaarde van woningen.

Voor wat betreft de reactie op de door Arcadis uitgebrachte rapporten verwijs ik u naar de rapporten die hierover door Peutz zijn opgesteld.

In de zienswijzenota wordt gesteld dat een overschrijding van de Deense norm niet is uitgesloten maar dat er verschillende combinaties van windturbines mogelijk zijn die én invulling geven aan de maximale mogelijkheden van het plan én voldoen aan de Deense grenswaarde.

Wij betwijfelen dat er op een juiste wijze rekening wordt gehouden met laagfrequent geluid. De rapporten van Peutz zijn onvoldoende weerlegd. In ieder geval blijkt uit de beantwoording van de zienswijze dat er een overschrijding van de norm mogelijk is.

### *c. Infrasoone geluid*

Laagfrequent geluid doet zich voor bij het frequentiegebied dat ligt tussen 20 en 125 Hz. Infrasoone geluid doet zich voor bij een frequentiegebied onder 20 Hz. Met verwijzing naar een recent Duits onderzoek van 24 maart 2016<sup>22</sup> kan worden vastgesteld dat bij windturbines infrasoone geluid wordt veroorzaakt en dat dit infrasoone geluid ook kan leiden tot gezondheidsklachten. Ik verwijs u graag naar een aantal conclusies van dit recente rapport:

---

<sup>21</sup> ABRvS 23 augustus 2017, 201607013/1, JM 121 met nt. J.S. Haakmeester

<sup>22</sup> Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch große Windkraftanlagen, d.d. 24 maart 2016, Ing. G. Artinger, S. Johannsen, Dr. Henning Müller zum Hagen, Ing. B. Töpferwien.



- Tieffrequenter Schall wird bei den Gefahrenabwägungen nicht berücksichtigt. Gerade dieser tieffrequente Schall hat nach neuesten Erkenntnissen erhebliche Auswirkung auf die Gesundheit. Die andauernde Einwirkung auf den Menschen stört und schädigt die Gesundheit der Betroffenen insbesondere während der für die Erholung unabdingbaren, nächtlichen Schlafphase.

Als conclusie (Fazit) wordt gesteld:

**Fazit:**

Die in den Erlassen der einzelnen Bundesländern pauschal festgelegten **Abstände zu Einzelhäusern und zur Wohnbebauung sind für heutige, große Windkraftanlagen bei weitem zu gering**. Die tieffrequenten Anteile in der Schallemission von WKA werden nicht berücksichtigt. In Folge dessen führen die Schallemissionen der Windkraftanlagen anfangs zu massiver Belästigung und bei längerer Einwirkzeit zu gesundheitlichen Langzeitschäden bei einem signifikanten Anteil der Anwohner (ca. 20 bis 30%).

**Der derzeitige rechtliche Rahmen für die Genehmigung und den Betrieb von Windkraftanlagen ist in keiner Weise ausreichend, den nach GG Art 2 garantierten Schutz der Gesundheit zu gewährleisten.**

Bis zur definitiven Klärung wird ein Moratorium vorgeschlagen. Alternativ halten wir als Sofortmaßnahme einen Sicherheitsabstand von 15 mal Höhe der Windkraftanlage für angemessen, um den Schutz der Gesundheit zu garantieren. Als absolutes Minimum (bei weiterhin deutlichen Gesundheitsrisiken) ist ein Mindestabstand zu Wohnhäusern nach der 10-H-Regel in Anlehnung an die Länder-Öffnungsklausel und die Vorgaben in Bayern erforderlich. In Deutschland darf der Schutz der Gesundheit nicht unterschiedlich bewertet werden.

Omdat de in het verleden gebruikte onderzoeken voor het vaststellen van het geluid van windturbines onvoldoende zijn vanwege de geringe hoogte van de turbines en het feit dat er thans infrason geluid wordt waargenomen, wordt een moratorium geadviseerd in die zin dat een richtafstand van 15 keer de hoogte van de windturbine wordt aangehouden om gezondheidsrisico's te voorkomen. In ieder geval dient een minimumafstand van 10 keer de hoogte van de windturbine te worden aangehouden. Binnen die contour moeten geen windturbines worden opgericht. In het geval van de voorgestelde turbines betekent dit dat minimaal 3165 meter (15 x 211) als minimumafstand aangehouden moet worden om er zeker van te zijn dat er geen gezondheidsschade wordt veroorzaakt bij de bewoners van de omliggende woningen. Als absoluut minimum wordt 2110 meter aanbevolen.

Dit sluit ook aan bij het rapport "Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden" van het RIVM uit 2013. In dit rapport staat het volgende vermeld:

*"Hinder en slaapverstoring zijn, evenals bij geluid van andere bronnen, de meest onderzochte effecten van windturbinegeluid. Het aantal publicaties over hinder en zeker van slaapverstoring van windturbinegeluid is echter beperkt. Oorspronkelijk waren de studies vooral afkomstig uit Nederland, Duitsland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Ten gevolge van systematische uitbreiding van het aantal windturbines neemt op dit moment de aandacht wereldwijd toe. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het groeiende aantal "congrespapers" en beleidsdocumenten op dit terrein (zie bijvoorbeeld Health Canada, 2011; Proceedings Internoise 2011, 2012; Proceedings ICA, 2013). Terwijl de eerste studies betrekking hadden op solitaire windturbines met een beperkt vermogen (150 kW) en een hoogte tot 30 meter, gaat het meer recent om windparken met vermogens variërend van 1,5-7,5 MW per turbine en een ashoogte die kan oplopen tot 135 meter.*

*Andere effecten op de gezondheid die in de literatuur met de blootstelling aan windturbinegeluid in verband worden gebracht, maar niet per se zijn bewezen, zijn onder andere directe invloed op het vestibulaire systeem (evenwichtsorgaan) door blootstelling aan infrageluid (zie paragraaf 3.3.1), psychische problemen, vermoeidheid, pijn, stijfheid, diabetes, hoge bloeddruk, tinnitus (oorsuizen), gehoorschade, cardiovasculaire ziekten en hoofdpijn/migraine." (pagina 22 van het rapport).*

*"Ook moderne windturbines produceren echter laagfrequent geluid en infrageluid" (Doolan et al., 2012).*

*"Laagfrequent geluid heeft een lange golflengte. Van geluid met een lange golflengte is bekend dat het relatief weinig wordt geabsorbeerd of gedempt door gevels en bij voortplanting door de atmosfeer. Omdat het ook door de bodem niet of nauwelijks wordt geabsorbeerd, kan het geluid grote afstanden overbruggen en kan een bron van laagfrequent geluid op grote afstand (tot enkele kilometers) hoorbaar zijn en eventueel hinder veroorzaken. Door de grote golflengte van LFG kunnen binnenshuis ook zogenoemde staande geluidsgolven optreden; criterium daarvoor is dat ten minste een halve tot enkele golflengten binnen de afmetingen van een kamer passen. Hierdoor kan het geluid op*

*sommige plaatsen binnenshuis worden versterkt en op andere plaatsen juist verzwakt.*

*LFG leidt soms tot trillingen van voorwerpen (rammelen of rattle), zoals ramen en deuren of glazen en bekers. Er is nog onvoldoende bekend over de samenhang van frequentie met hinder. Het vaststellen van een absolute grenswaarde is dan ook (nog) niet mogelijk.*

*Mensen die gehinderd worden door LFG, horen dit geluid vaak als brommen, dreunen of zoemen. LFG wordt daarnaast vaak gevoeld als druk op de oren, druk op het hoofd of trillingen in het lichaam." (pagina 24 en 25 van het rapport).*

*"Afhankelijk van geografische en atmosferische omstandigheden, kan het geluid van windturbines tot op enkele kilometers hoorbaar zijn. Met de huidige geluidmodellen is er soms sprake van een onderschatting. Verheijen et al. (2011) concluderen dat onder ongunstige omstandigheden het geluidniveau rond 2 kilometer (tijdelijk) hetzelfde kan zijn als dat bij 700 meter onder neutrale condities. Een afstand waarboven van windturbines helemaal geen effecten meer te verwachten zijn, zou dus zo groot zijn dat dit in Nederland het plaatsen van windturbines vrijwel onmogelijk zou maken (Verheijen et al., 2011)." (pagina 26 van het rapport).*

*"Verschillende recente studies laten een verband zien met de kwaliteit van slaap en slaapverstoring en de afstand van de woning tot de windturbine. Mensen die dicht bij een windturbine wonen, hebben volgens Nissenbaum et al. (2012) een significant mindere slaapkwaliteit. Shepherd et al. (2011) concludeerden dat verschillen in de kwaliteit van leven (gemeten aan de hand van de WHO HRQOLlijst) worden voorspeld door hinder en subjectieve slaapverstoring. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met die gevonden in relatie tot vlieg- en wegverkeer. Het expertteam van het Massachusetts Department of Environmental Protection (2012) concludeert dat slaap een complexe biologische toestand is die van belang is voor gezondheid en welbevinden, en dat er nog geen geschikte data beschikbaar zijn over de invloed van windturbines op de slaap. Er is, volgens het rapport, in epidemiologisch onderzoek in beperkte mate aangetoond dat er een verband bestaat tussen geluid van windturbines en slaapverstoring, maar dat het wel waarschijnlijk is dat geluid van windturbines de slaap verstoort." (pagina 33 van het rapport)*

*"De wieken passeren tijdens hun rondgang de mast en luchtlagen met verschillende windsnelheden. Daardoor kan de geluidsterkte variëren in het ritme van de ronddraaiende wieken. Dit kan leiden tot een ritmisch, soms impulsachtig geluid en is hoorbaar als regelmatige geluidspiekjes met een niveau tot ongeveer 5 dB boven*

*de meer constante ruis die de windturbine uitstraalt (Van den Berg, 2005; Doolan et al., 2012). Dit treedt vooral op als de windsnelheid sterker toeneemt met de hoogte en dat is na zonsondergang, als de onderste luchtlagen afkoelen. Dicht bij een turbine kan men dit niet horen, omdat daar tijdens het draaien de afstand tussen waarnemer en wiektip sterk varieert waardoor de geluidsterkte juist tegengesteld varieert.*

*Sommige onderzoekers constateren dat het voorkomen van amplitudemodulatie en het aantal mensen dat daaraan wordt blootgesteld te klein is om verder onderzoek te legitimeren (Moorhouse et al., 2007). Van den Berg (2009a) constateert echter op basis van dezelfde gegevens juist dat amplitudemodulatie veel lijkt voor te komen. Anderen geven aan dat vooral interventie in het karakter van het geluid mogelijk soelaas biedt voor reductie van hinder. Lee (2011) onderzocht tijdens een luistertest de mate van hinder door amplitudemodulatie door geluid van windturbines. De resultaten toonden een statistisch significant effect op hinder. Op basis van dit resultaat adviseert Lee dat naast de equivalente geluidniveaus ook de amplitudefactor zou moeten worden meegenomen bij onderzoek. De wettelijke geluidsmaten,  $L_{den}$  en  $L_{night}$ , houden geen rekening met deze variatie."*

Het RIVM stelt dat om de invloed van windturbines op de gezondheid te kunnen beoordelen nog wetenschappelijk onderzoek nodig is. Nu, enkele jaren verder, wordt internationaal steeds meer een direct verband gelegd tussen gezondheidsklachten en het wonen in de nabijheid van windturbines. Het is duidelijk iets waarmee rekening moet worden gehouden en waarbij, als Nederlandse rapportages uitblijven, aansluiting moet worden gezocht bij onderzoeken die elders zijn verricht, zoals het aangehaald Duits onderzoek.

In ieder geval is duidelijk, dat de Nederlandse geluidsnormen, die onder andere geen rekening houden met laagfrequent geluid en infrason geluid, niet voldoen, de burger niet beschermen en dat derhalve ook geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat garanderen.

Door het bestuursorgaan is in de zienswijzennota opgemerkt dat er op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten geen bewijs bestaat voor een direct effect van windturbinegeluid op de gezondheid. Mede gelet op het voorzorgsbeginsel kan echter enig direct nadelig en schadelijk effect op de gezondheid niet worden uitgesloten. Dat blijkt uit de onderzoeken die in Duitsland zijn uitgevoerd. Derhalve had het bestuursorgaan af moeten zien van dit besluit.

### **15. Trillingen**

In de omgevingsvergunning wordt voor het onderdeel “trillingen” het volgende gesteld:

“Gezien de aard van de activiteiten en de afstand tot de dichtstbijzijnde trillingsgevoelige bestemmingen is trillinghinder niet te verwachten. Een onderzoek naar trillingen achten wij daarom niet nodig. Ook achten wij het daarom niet nodig hierover voorschriften op te nemen.”

Die conclusie wordt niet onderbouwd. Immers, het draaien van de wieken veroorzaakt trillingen in de mast van de windturbine, die vervolgens via de fundering worden doorgegeven aan de bodem. Dat 'geen trillinghinder te verwachten is, is dan ook niet geloofwaardig. Een specifieke aanduiding op welke manier het opvangen van trillingen van de mast in de fundatie plaatsvindt, onderbouwd door berekeningen, is op zijn plaats om die bewering te onderbouwen.

Zonder een onderbouwing kan niet worden gesteld dat er geen sprake zal zijn van trillingen.

In de zienswijzenota wordt hierover opgemerkt dat uit nauwkeurige metingen in de bodem rond windturbines is gebleken dat er geen overdracht van laagfrequent geluid door de grond plaatsvindt.

Hierover moet worden opgemerkt dat dergelijke metingen niet zijn uitgevoerd bij windturbines van deze omvang zodat er geen sprake is van representatieve metingen die aan dit besluit ten grondslag gelegd kunnen worden.

Daarbij komt dat in Denemarken wel een norm voor laagfrequent geluid bij windturbines is gesteld. Daaruit blijkt al dat er wel degelijk sprake is van laagfrequent, althans de kans op laagfrequent, geluid aanwezig is.

Door het niet stellen van een norm met betrekking tot trillingen kan geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat worden gegarandeerd.

### **16. Voorwaardelijke verplichtingen**

In de planvoorschriften is een voorwaardelijke verplichting opgenomen.

Deze luidt deze als volgt:

#### 4.1.3 Voorwaardelijke verplichting

- a. De in 4.1.1 bedoelde windturbines mogen uitsluitend in gebruik worden genomen en gehouden indien:
1. voldaan wordt aan de artikelen 3.12 en 3.13 van de Activiteitenregeling milieubeheer voor wat betreft de normering voor slagschaduw;
  2. het maximale geluidsvermogen (LWA) 107dB bedraagt;
  3. het jaargemiddeld geluidvermogen (LE) niet meer bedraagt dan 102,6 dB(A) in de dagperiode, niet meer bedraagt dan 102,8 dB(A) in de avondperiode en niet meer bedraagt dan 103 dB(A) in de nachtperiode, met dien verstande dat in afwijking hiervan voor de meest noordelijk gelegen windturbine het jaargemiddeld geluidvermogen (LE) voor de nachtperiode niet meer dan 99 dB(A) mag bedragen;
  4. de obstakelverlichting is aangebracht conform een door de Inspectie Leefomgeving en Transport goedgekeurd verlichtingsplan.
- b. De in 4.1.1 bedoelde windturbines mogen uitsluitend gerealiseerd en in gebruik worden genomen en gehouden indien alle compenserende maatregelen conform een door het bevoegd gezag goedgekeurd natuurcompensatieplan NNN zijn genomen en in stand worden gehouden.

#### 4.1.4 Afwijken van de voorwaardelijke verplichting

Gedeputeerde Staten kunnen door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.1.3 sub a onder 3 teneinde voor de windturbine ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - mastfundering 4' een hoger jaargemiddeld geluidvermogen ( $L_E$ ) in de nachtperiode toe te staan, mits uit akoestisch onderzoek blijkt dat de geluidbelasting bij de woningen niet hoger wordt dan 47 dB  $L_{den}$  en 41 dB  $L_{night}$ .

Zoals ook ingenieursbureau Peutz concludeert, is er sprake van een inhoudsloze voorwaardelijke verplichting omdat de voorwaarde betrekking heeft op een jaargemiddeld geluidvermogen en dat is afhankelijk van de, in het betreffende jaar, opgetreden windsnelheden. Pas na afloop van het betreffende jaar kan de balans worden opgemaakt en kan het jaargemiddeld geluidvermogen worden berekend.

Het is dus goed mogelijk dat, bij hoge windsnelheden in de eerste helft van het jaar er gedurende de tweede helft van het jaar sprake is van het niet naleven van de

voorwaardelijke verplichting. Omdat pas achteraf kan worden vastgesteld of al dan niet is voldaan aan de voorwaardelijke verplichting, is deze voorwaardelijke verplichting in feite een inhoudsloze verplichting en derhalve in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel.

Er had een voorschrift opgenomen moeten worden waarmee een continue monitoring gegarandeerd is. Door een dergelijk voorschrift achterwege te laten, kan pas na een jaar worden nagegaan of er het afgelopen jaar sprake was van het naleven van de geluidsnormen. Dat betekent dat er geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat gegarandeerd is en dat derhalve geen medewerking aan dit plan verleend kon worden.

### **17. Verlichting**

Ook de voorwaardelijke verplichting met betrekking tot het verlichtingsplan voldoet niet aan het vereiste van een goede ruimtelijke ordening. Er is immers sprake van een nader afwegingsmoment en dat is strijdig met het rechtszekerheidsbeginsel<sup>23</sup>. Met de gestelde voorwaardelijke verplichting weten mijn cliënten niet waar ze aan toe zijn en kan ook geen handhaving worden afgedwongen als er overlast ten gevolge van de verlichting wordt ondervonden. Verder kan ook door de Provinciale Staten niet worden bepaald of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat omdat simpelweg niet duidelijk is hoe de obstakelverlichting er uit komt te zien.

Hetzelfde geldt ook voor het voorschrift zoals dat aan de omgevingsvergunning is verbonden. Als voorschrift is opgenomen:

1.13 Knipperende obstakellichten binnen het windpark worden onderling gesynchroniseerd. Binnen het windpark flitsen de obstakellichten gelijktijdig en gelijkmatig. Dit voorschrift is niet van toepassing als deze obstakellichten continu branden.

Er wordt dus niets geregeld over de intensiteit van de verlichting. Daarbij valt op dat in de overwegingen bij de ontwerp-omgevingsvergunning, die door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Venlo ter inzage is gelegd, nog werd gesteld dat de aanvrager heeft aangegeven dat hij bereid is om maatregelen te treffen, zoals het dimmen van lichten, het constant laten branden van de lichten in plaats van knipperen en/of horizonafscherming. Dit vinden we niet meer terug in deze beschikking.

---

<sup>23</sup> O.a. ABRvS 20 juli 2016, 201507020/2/R6, r.o. 3

In de zienswijzenota wordt gesteld dat door de aanvrager in de 'milieurapportage Windpark Greenport Venlo' is aangegeven dat hij bereid is om maatregelen te treffen zodat lichthinder zoveel mogelijk wordt voorkomen. Vervolgens wordt gesteld dat de aanvraag onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning waarmee dan de toezegging van de aanvrager ook onderdeel is van het besluit. Deze redenering kan niet worden gevolgd omdat een open norm zoals "maatregelen om lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen" niet kan worden afgedwongen. Als in een rapport een concrete norm had gestaan was het wellicht afdwingbaar geweest. Nu dat niet het geval is, is er sprake van strijdigheid met het rechtszekerheidsbeginsel.

### **18. Externe veiligheid**

De voorgenomen windturbines zijn gepland in de directe nabijheid van een spoorlijn, een hoogspanningsleiding, een snelweg en een geplande railterminal. Door aanvrager is een Notitie Externe Veiligheid aangeleverd. In onze opdracht en in opdracht van Arag is door ingenieursbureau Peutz een rapportage opgesteld waarbij het rapport van Arcadis is beoordeeld en waarbij wordt geconcludeerd dat op basis van de door de aanvrager aangeleverde rapporten niet kan worden geconcludeerd dat er, vanwege veiligheidsrisico's, sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Het rapport van Peutz maakt onderdeel uit van dit beroepschrift.

Daarbij wens ik nog uitdrukkelijk op te merken dat bij de beoordeling van deze risico's moet worden uitgegaan van de maximale mogelijkheden van het inpassingsplan voor wat betreft de invulling van de percelen die binnen de invloedssfeer van de windturbines vallen. Ik verwijs u hiervoor naar rechtspraak waarbij ook, voor wat betreft risico's, moest worden uitgegaan van de mogelijkheden op een nabijgelegen perceel<sup>24</sup>. Ook Peutz constateert in haar rapport dat onvoldoende rekening is gehouden met de mogelijkheden die op de nabijgelegen percelen rusten. Ook om die reden kan derhalve niet worden geconcludeerd dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd.

In de zienswijzenota wordt gesteld dat het door Peutz uitgevoerde onderzoek niet deugdelijk is. Dat wordt bestreden.

In dat kader kan eveneens de beantwoording van de zienswijze met betrekking tot de maximale mogelijkheden niet gevolgd. In de zienswijzenota wordt gesteld dat er zich geen woonpercelen van mijn cliënten binnen de PR-contouren bevinden zodat er ook geen sprake

---

<sup>24</sup> ABRvS 14 september 2016, 201504978/1/A1, r.o. 15.1



is van inperking van de planologische mogelijkheden. Dat is niet wat met de ingediende zienswijze is bedoeld.

Wat is bedoeld, is dat rekening moet worden gehouden met de maximale planologische mogelijkheden van de bedrijven die in de directe nabijheid van de windturbines gevestigd zijn. Nu is voor de risicobeoordeling uitgegaan van de bestaande situatie van die bedrijven terwijl voor de beoordeling moet worden uitgegaan van de maximale benutting van de percelen binnen de invloedssfeer van de windturbines. Daarbij gaat het niet alleen om de oppervlakte maar ook om de bedrijfsactiviteiten. Indien binnen die bedrijven bepaalde stoffen aanwezig mogen zijn en/of gebruikt mogen worden, dan moet daar bij de rapportage rekening mee worden gehouden. Immers, als de windturbines gerealiseerd zijn en er volgens het bestemmingsplan binnen de invloedssfeer van de turbines gevaarlijke stoffen aanwezig mogen zijn, dan moet van die maximale planologische situatie worden uitgegaan. Het gaat derhalve niet om de maximale planologische mogelijkheden op de percelen van mijn cliënten maar van de percelen op het bedrijventerrein.

### **19. Slagschaduw**

Ten aanzien van het onderwerp slagschaduw is een onderzoek uitgevoerd waarbij wordt beoordeeld of aan de normstelling van het Activiteitenbesluit wordt voldaan. Omdat er sprake is van een planologische maatregel dient beoordeeld te worden of met de vastgestelde mate van slagschaduw sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en dus van goede ruimtelijke ordening. Dit staat los van de toets aan de normstelling van het Activiteitenbesluit.

### **20. Wet Natuurbescherming**

#### *a. Soortenbescherming*

Er is een Natuurtoets Windpark Greenport Venlo uitgevoerd. Die natuurtoets kan niet ten grondslag worden gelegd aan de vast te stellen inpassingplan of het verlenen van de omgevingsvergunning omdat er nog een open eind zit aan het rapport. Er wordt immers gesteld:

“De grootste negatieve effecten van het windpark kunnen zich voordoen op populaties van vleermuizen. Daarom is deze soortgroep uitgebreid onderzocht en behandeld. In de te kappen bomen moeten voorafgaand aan de kap van de bomen mogelijk aanwezig verblijfplaatsen van gewone dwerg- en gewone

grootoorvleermuizen worden onderzocht. Vanwege mogelijke mitigatie van de verblijfplaatsen, is het noodzakelijk ruim een jaar voorafgaand aan de bouw van de turbines met dit onderzoek te starten. Om een effect op de populaties van vleermuizen te voorkomen zijn stilstandstandvoorzieningen nodig om slachtoffers te beperken.”

In het mitigatieplan wordt dit nogmaals nader bevestigd:

“Alleen zomerverblijfplaatsen van kleine aantallen gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen in bomen konden nog niet worden bepaald of uitgesloten. Op het moment van het onderzoek was nog niet exact duidelijk welke bomen gekapt moesten worden. Op het moment dat dat duidelijk is, wordt het onderzoek naar die bomen en in de directe omgeving ervan uitgevoerd”

Het bovenstaande betekent dat voorafgaand aan het werk niet bekend is of de te kappen bomen verblijfplaatsen bevatten van gewone dwergvleermuis en grootoorvleermuis. Als dat niet bekend is, kan ook niet worden gesteld dat het inpassingsplan op grond van natuurwetgeving haalbaar is. Ook bij de hiervoor genoemde verblijven is immers een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

In de toelichting bij het inpassingsplan stelt het bestuursorgaan:

“Voor de realisatie van het Windpark Greenport Venlo dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden verkregen voor verschillende soorten vleermuizen (, buizerd, bosuil en de das voordat het Windpark in gebruik genomen kan worden. De ontheffing is inmiddels aangevraagd bij de provincie Limburg. Het windpark kan niet eerder worden gerealiseerd voordat de ontheffing is verleend. Hiermee zijn de instandhoudingsdoelstellingen van de verschillende soorten geborgd.”

Uit het Mitigatie- en compensatieplan blijkt dat voor de buizerd en de das een ontheffing soortenbescherming op grond van artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming benodigd is, ook na eventuele mitigatie. De provincie Limburg heeft deze ontheffing niet verleend en uit de stukken blijkt ook niet dat deze ontheffing kan worden verleend. De uitvoerbaarheid van het provinciaal inpassingsplan is daardoor op dit punt onvoldoende onderbouwd.

Verder vallen een aantal onderdelen van de Natuurtoets op. Zo wordt bijvoorbeeld gesteld dat de Kamsalamander wel in het gebied voorkomt en dat het plangebied geschikt is, maar

dat er, gezien de afstand, geen effecten zijn. Dit is een vreemde conclusie en het geeft aan dat de uitgevoerde natuurtoets onjuist en onvolledig is en niet ten grondslag kan worden gelegd aan de voorgenomen besluiten.

Verder is er geen rekening gehouden met het provinciaal natuurbeheerplan. Hierin worden de natuurgebieden aangeduid:



De windturbines staan gepland op korte afstand van de natuurgebieden Koelbroek en Crayelheide maar zijn tevens gepland binnen een locatie met een natuurwaarde. Het is dan ook onbegrijpelijk dat het bestuursorgaan vast blijft houden aan dit plan van 9 windturbines terwijl daarmee overduidelijk in strijd met het provinciaal natuurbeheerplan wordt gehandeld.

*b. Gebiedsbescherming*

In paragraaf 1.3 van de Natuurtoets is beschreven dat uit een berekening met Aeries blijkt dat de effecten van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden tijdens de aanlegfase onder de toelaatbare grens van 0,05 mol stikstofdepositie per hectare per jaar blijven. Deze grens van 0,05 mol stikstofdepositie per hectare per jaar hangt onlosmakelijk samen met het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit omdat de depositieruimte die voor activiteiten met een dergelijke depositie beschikbaar wordt gesteld, is gestoeld op de depositieruimte die in het kader van het PAS is/wordt gecreëerd. Uit een arrest van 7 november 2018 van het Europese Hof van Justitie (zaaknummers C-293/17 en C-294/17) blijkt dat het PAS in zijn huidige vorm niet in overeenstemming is met de Europese Habitatrichtlijn. Dit heeft tot gevolg dat de grens van 0,05 mol stikstofdepositie per hectare per jaar niet aan het besluit tot vaststelling van het inpassingsplan ten grondslag had mogen worden gelegd.

Daarbij komt dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in een uitspraak van 20 december 2017 heeft overwogen dat zij pas ná haar uitspraken met betrekking tot het PAS zal oordelen over de vraag of in het kader van een inpassingsplan kan worden verwezen naar voornoemde drempelwaarde van 0,05 mol stikstofdepositie per hectare per jaar. Die uitspraken zullen op zijn vroegst pas in het voorjaar van 2019 worden gedaan, aangezien het Europese Hof zoals hiervoor opgemerkt eerst op 7 november jl. zijn arrest over het PAS heeft gewezen.

Verder valt in paragraaf 1.3 van de Natuurtoets op dat vermeld wordt dat de berekening opnieuw moet worden gedaan wanneer de aanlegfase helemaal duidelijk is. Dit betekent dat de juridische houdbaarheid van het inpassingsplan ook niet onomstotelijk vast staat wanneer er vanuit zou worden gegaan dat de grens van 0,05 mol stikstofdepositie per hectare per jaar wél aan het inpassingsplan ten grondslag kan worden gelegd. Het staat dus niet vast dat de stikstofeffecten van het inpassingsplan voor Natura 2000-gebieden volledig en juist zijn bepaald. Gelet hierop is het plan in strijd met artikel 2.7 lid 1 Wet natuurbescherming vastgesteld.

Ook hiervoor verwijst ik naar de quick scan van Witteveen + Bos van 13 november 2018.

## **21. Waardevermindering**

Artikel 3.1.6. lid 1 onder f van het Besluit ruimtelijke ordening bepaalt dat de toelichting inzichten over de uitvoerbaarheid van een inpassingsplan moet bevatten. Er is een planschaderisicoanalyse opgesteld die onjuist is. Ter toelichting het volgende.

Op verzoek van Etriplus heeft SAOZ opdracht gekregen om een planschaderisico-analyse te maken voor het project "Windpark Greenport Venlo". De planschaderisicoanalyse heeft tot doel te inventariseren hoe hoog eventuele planschadeclaims zouden zijn, en daarmee of de voorgenomen plannen financieel haalbaar zijn. Over de uitvoerbaarheid van inpassingsplannen moet inzicht gegeven worden op grond van artikel 3.1.6 lid 1 onder f Bro. Daartoe behoort ook de financieel-economische uitvoerbaarheid.<sup>25</sup> Naar het oordeel van cliënten is de financieel-economische uitvoerbaarheid van het plan onvoldoende onderbouwd.

Rekening is gehouden met het vigerende bestemmingsplan "Trade Port Noord", "Trade Port Noord en park Zaarderheiken" en "Tradeport West-Oost". Vast staat dat het huidige bestemmingsplan de oprichting van windturbines niet toestaat.

Het bestemmingsplan "Trade Port Noord" heeft op de plekken waar windturbines 1,2,3,4 worden gepland, de bestemming "Groen" en "bedrijventerrein". Op grond van de bestemmingsplannen "Trade Port Noord en park Zaarderheiken" en "Tradeport West-Oost" waar de windturbines 5,6,7,8,9 zijn gepland, geldt in bestemmingsplan "Trade Port Noord en park Zaarderheiken" de bestemming "Natuur", en "Natuurlijke doeleinden met recreatiewaarden" respectievelijk voor bestemmingsplan "Tradeport West-Oost" de bestemming "Bos".

Op grond van de nieuwe plannen worden negen windturbines gerealiseerd, waarbij is uitgegaan van maximale ashoogte van 140 meter met een maximale rotordiameter van 142 meter voor de noordelijke turbines en van 122 meter voor de zuidelijke turbines. Zoals uit de planschadeanalyse blijkt zijn windturbines markante elementen in het landschap. Het karakter van de omgeving verandert door de plaatsing van de turbines volledig. Door de omvang van de turbines is er tevens sprake van aantasting van uitzicht en aantasting van de situeringswaarde. Tevens is door de komst van de turbines sprake van geluidhinder en slagschaduwhinder.

---

<sup>25</sup> ABRS 5 december 2012, ECLI:NL:RVS:2013:1052

Ten aanzien van de slagschaduw hinder wordt in de planschaderisicoanalyse uitgegaan bij de aanmerking van de “gevoelige objecten” van 12 maal de rotordiameter van 122 meter. Ten onrechte is in de analyse geen rekening gehouden met de rotordiameter van 142 meter van de noordelijke turbines.

SAOZ concludeert dat er voor de omwonenden sprake kan zijn van hinder. Waarbij de hinder afhankelijk is van de situering van de woningen. De SAOZ hanteert een norm van 1,2 kilometer rondom het plangebied. SAOZ hanteert deze afstand als grens dat een eventueel nadeel bij grotere afstanden het normaal maatschappelijk risico van 3% niet zal overstijgen. Nog daargelaten of windturbines onder het normaal maatschappelijk risico vallen en of de 3% terecht wordt aangenomen, hiertoe ontbreekt namelijk iedere onderbouwing, is ten onrechte rekening gehouden met de 1,2 kilometer grens. Naar het oordeel van cliënten behoort een aanzienlijk ruimere afstand in de risicoanalyse te worden meegenomen. Objecten gelegen buiten deze zone van 1,2 kilometer van de dichtstbijzijnde windturbine zijn namelijk niet meegenomen.. Sowieso had rekening moeten worden gehouden, gelet op de hoogte en omvang van de turbines, met een afstand van 1464 meter. Gelet op hetgeen in deze zienswijze is opgenomen ten aanzien van het aspect ‘geluid’ dient zelfs een groter gebied te worden aangewezen als planschade-invloedsfeer. Om die reden had in ieder geval een afstand van ten minste 2110 meter moeten worden meegenomen om het risico-gebied planschade te duiden. Immers, uit jurisprudentie<sup>26</sup> blijkt dat er bij 10 maal de tiphoogte nog sprake is van gevolgen van enige betekenis. De tiphoogte is 211 meter zodat van een afstand van 2110 meter moet worden uitgegaan.

Door uit te gaan van een onjuiste grens ten aanzien van de invloedssfeer, is in de planschaderisicoberekening uitgegaan van een te kleine cirkel rondom de geprojecteerde turbines. Een cirkel van 2110 meter draagt er zorg voor dat de uit te keren planschadetegemoetkoming aanzienlijk hoger is dan de in de risicoanalyse opgenomen bedrag van € 150.000,--. Dit is zeker het geval nu vijf van de negen windturbines tegen het stedelijk gebied aan liggen waardoor zeer veel woningen binnen de invloedssfeer van de windturbines liggen en derhalve met succes een planschadeverzoek in kunnen dienen.

Voorts wordt door de SAOZ gesteld dat er sprake is van voorzienbaarheid op grond van de “POL-aanvulling en planMER gebiedsontwikkeling Klavertje 4” dat op 20 november 2008 als ontwerp ter inzage is gelegd. Deze plannen zijn in 2008 ter inzage gelegd. De plannen die destijds ter inzage zijn gelegd geven niet weer dat een redelijk handelend koper bij de ter

---

<sup>26</sup> ABRvS 14-03-2018, ECLI:NL:RVS:2018:860

inzage legging van het plan minder zou betalen voor de gronden. De plannen waren onvoldoende concreet om in 2008 uit te gaan van voorzienbaarheid. Bovendien is een aantal turbines geplaatst buiten het door de POL 2014 aangewezen gebieden. Voorzienbaarheid van deze plannen zou sowieso niet aan de orde zijn.

De planschaderisico-analyse is onjuist tot stand gekomen. Het totale planschaderisico van de voorgenomen projecten is te laag ingeschat, waardoor de financiële en haalbaarheid van het plan in het gedrang komt. Er is ten onrechte uitgegaan van de conclusies van SAOZ.

Hoewel de vaststelling van de WOZ-waarde iets anders is dan het bepalen van planschade, kan uit jurisprudentie wel worden afgeleid dat er sprake is van een aanzienlijke waardevermindering voor woningen binnen 2 tot 2.5 kilometer van de turbines.

Uit jurisprudentie<sup>27</sup> blijkt namelijk dat bij de vaststelling van de WOZ-waarde rekening moet worden gehouden met de realisatie van een windturbinepark op circa 2 tot 2,5 kilometer afstand en dat een vermindering van de waarde met 30% aannemelijk is. Hieronder treft u de relevante passages uit de uitspraak aan.

2.2 De door de ambtenaar in de onder punt 2.1 vermelde beschikking aan de onroerende zaak toegekende waarde per waardepeildatum van 1 januari 1999 bedraagt € 135.226, -.

3. Het geschil en de standpunten van partijen.

3.1 In geschil is of de ambtenaar in de waardevaststelling rekening moet houden met de mogelijke realisatie van een grootschalig windturbinepark op circa 2 tot 2,5 kilometer afstand gelegen van de onroerende zaak.

4.9 Belanghebbende stelt dat de waardedrukkende invloed op 30% van de waarde in het economische verkeer dient te worden gesteld. Het hof ziet gelet op het door belanghebbende overgelegde taxatierapport van januari 2002 en op het rapport "Hoge molens vangen veel wind" van de Rijksuniversiteit Groningen reden om belanghebbende in dit standpunt te volgen. Het hof vermindert de waarde van de onroerende zaak per waardepeildatum van 1 januari 1999 naar de staat daarvan per 1 januari 2001 derhalve tot op € 94.658, - ( 208.600, -). Een verdere verlaging is niet aannemelijk gemaakt.

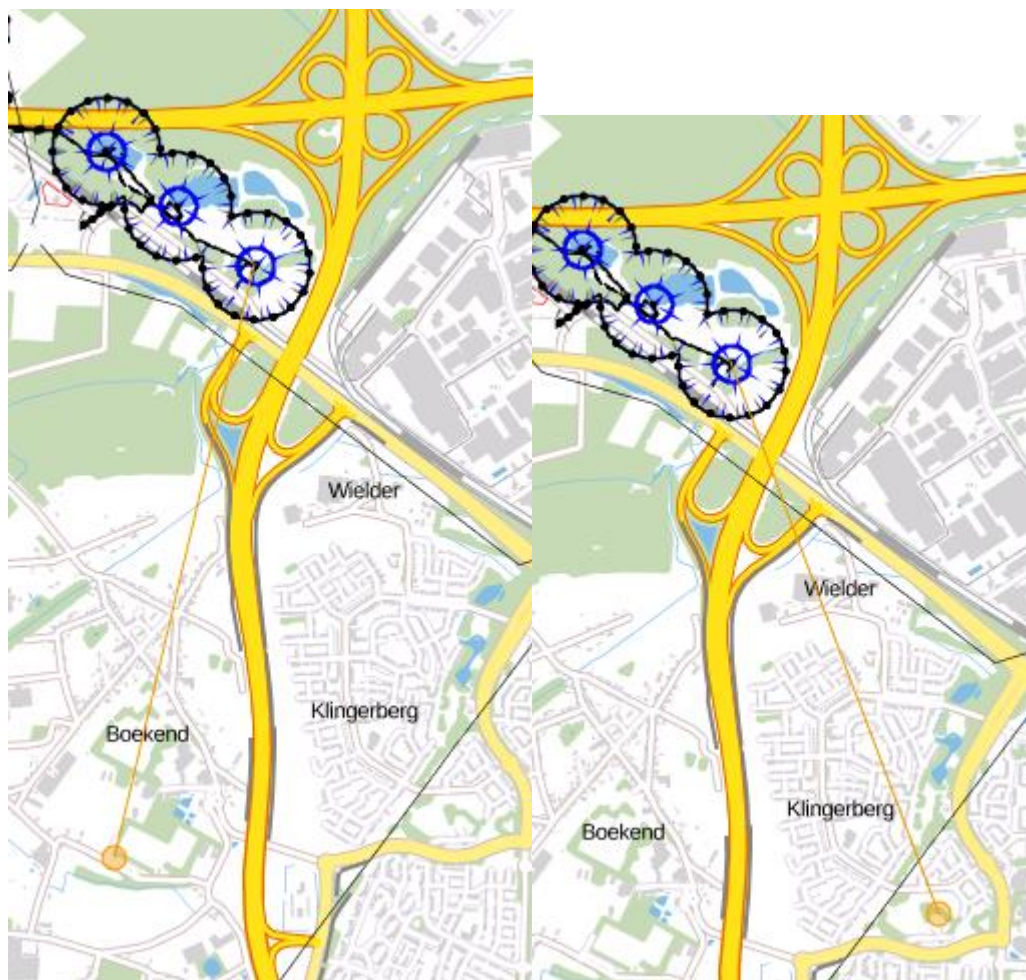
5. De conclusie.

Het vorenoverwogene brengt het hof tot de slotsom dat het beroep ten dele doel treft.

---

<sup>27</sup> Gerechtshof Leeuwarden, 18 juli 2003, ECLI:NL:GHLEE:2003:AI0841

Om inzicht te krijgen in de financiële gevolgen van dit plan, en dus van de uitvoerbaarheid, is het dus van belang dat alle gebouwen binnen een straal van 2 tot 2,5 kilometer in kaart worden gebracht en dat de waarde van die gebouwen wordt vastgesteld. Vervolgens moet de waardevermindering van al deze gebouwen bij elkaar worden opgeteld en dan bestaat inzage in de financiële gevolgen en de uitvoerbaarheid. Om een beeld te geven welke woningen allemaal binnen 2 kilometer liggen, treft u hieronder uitsneden van de kaart van ruimtelijke plannen aan waarop via een lijn de afstand van 2 kilometer tot de dichtstbijzijnde windturbine is aangegeven.





U ziet dat de gehele Boekend en een vrijwel de gehele Klingerberg binnen een straal van 2 kilometer ligt. Voor al deze woningen geldt dus dat ze recht hebben op een vermindering van de WOZ-waarde die kan oplopen tot 30%. Daarmee is niet gezegd dat de vermindering van de WOZ-waarde ook tevens de hoogte van de planschade is, maar het geeft in ieder geval aan dat SAOZ bij het uitgevoerde onderzoek uit is gegaan van een te beperkte invloed op de waarde van de woningen. De planschade zal worden afgewenteld op de initiatiefnemer zodat er geen sprake kan zijn van een uitvoerbaar plan. De SAOZ heeft derhalve onvoldoende rekening gehouden met de waardedaling van de woningen binnen een straal van 2- 2,5 kilometer en dus is het plan onvoldoende zorgvuldig voorbereid en strijdig met de Algemene wet bestuursrecht en Wet ruimtelijke ordening.

### **Conclusie**

Naar het oordeel van eisers zijn de bestreden besluit in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Wet ruimtelijke ordening, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Algemene wet bestuursrecht tot stand gekomen en komen de bestreden besluiten voor vernietiging in aanmerking. Eisers verzoeken u de bestreden besluit te vernietigen en het bestuursorgaan te veroordelen in de proceskosten en vergoeding van de deskundigenkosten.

### **Griffierecht**

Ons kantoor heeft een rekening courant overeenkomst met u gesloten. Het verschuldigde griffierecht kan ten laste van de rekening-courant worden gebracht.

Vriendelijke groet,  
Goorts + Coppens

Ruud Verkoijen  
advocaat